

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวคิดและทบทวนวรรณกรรม

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้

2.1 ประวัติความเป็นมาและนโยบายในการดำเนินงานของธนาคารเพื่อเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

2.2 ทบทวนวรรณกรรม

2.3 แนวคิดทฤษฎี

2.1 ประวัติความเป็นมาและนโยบายในการดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมีชื่อย่อว่า ธ.ก.ส. จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ ธ.ก.ส. พ.ศ. 2509 โดยเป็นสถาบันระดับชาติ มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจ ในสังกัดกระทรวงการคลัง ประวัติความเป็นมาและการดำเนินงานของ ธ.ก.ส. แบ่งตามที่มาของแหล่งเงินทุนได้ 3 ระยะดังนี้ (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2552)

ระยะที่ 1 การวางรากฐาน (พ.ศ. 2509 – 2517) การดำเนินงานในระยะแรกเป็นระยะก่อตั้งโดยมีผู้จัดการใหญ่คนแรกคือ นายจำเนียร สารนาค ผู้บุกเบิกสร้าง ธ.ก.ส.ร่วมกับพนักงาน โดยเน้นการสร้างอุดมการณ์ แนวคิด ระบบงานและขั้นตอนวิธีปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้ ธ.ก.ส. พัฒนางานต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการดำเนินงานยุคแรก ส่วนใหญ่มาจากเงินทุนของผู้ถือหุ้น โดยส่วนหนึ่งเป็นเงินทุนที่โอนมาจากธนาคารเพื่อการสหกรณ์ และอีกส่วนหนึ่งเป็นเงินทุนจากรัฐบาล การดำเนินการใน พ.ศ.2509 ธ.ก.ส. มีสาขาระดับจังหวัด 5 สาขา พื้นที่ดำเนินงาน มี 13 อำเภอ จำนวนลูกค้า 1,890 คน การดำเนินงานในยุคแรกเป็นการขยายพื้นที่เขตดำเนินการตั้งสาขาเพิ่มและขยายฐานลูกค้ารายคน การดำเนินงานสินเชื่อมุ่งเน้นขยายปริมาณสินเชื่อระยะสั้นให้แก่เกษตรกรเป็นหลัก

ระยะที่ 2 การเติบโต (พ.ศ. 2518-2531) ระยะนี้มุ่งเน้นขยายปริมาณสินเชื่อสู่เกษตรกรรายคนให้ครอบคลุมทั่วถึงเพื่อให้เกษตรกรใช้เงินกู้ของ ธ.ก.ส. ทดแทนเงินกู้นอกระบบ การขยายงานอย่างรวดเร็วทำให้มีปัญหาด้านแหล่งเงินทุน รัฐบาลจึงได้มีข้อกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต้อง

จ่ายเงินเชื่อแก่ภาคเกษตรกรรมร้อยละ 5 ของยอดเงินที่รับฝาก ระเบียบนี้แหล่งเงินทุนส่วนใหญ่ของ ธ.ก.ส. จึงมาจากเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ การมีเงินทุนจำนวนมากทำให้ ธ.ก.ส. สามารถพัฒนาบทบาทการช่วยเหลือเกษตรกรในด้านต่างๆ เพิ่มมากขึ้น เช่นการขยายจำนวนสาขา การขยายการรับเกษตรกรเป็นลูกค้า การขยายปริมาณการจ่ายเงินกู้ระยะสั้น การเพิ่มประเภทการจ่ายเงินกู้เป็นเงินลงทุนแก่เกษตรกรโดยมีการจ่ายเงินกู้ระยะยาว การพัฒนารูปแบบการให้สินเชื่อในรูปแบบโครงการพิเศษร่วมกับส่วนราชการ การจ่ายเงินกู้ให้เกษตรกรในรูปแบบสวัสดิการแทนเงินสด การช่วยเหลือเกษตรกรในเรื่องการขยายผลผลิตตามโครงการรวมรวมข้าวเปลือกกับ สหกรณ์ โครงการรับจำนำข้าว และโครงการจัดตั้งตลาดกลางสินค้าเกษตร นอกจากนี้ยังมีส่วนช่วยเหลือสร้างหลักประกันสำหรับครอบครัวของเกษตรกร โดยจัดตั้งสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ของลูกค้า ธ.ก.ส. ขึ้น

ระยะที่ 3 การพัฒนา (พ.ศ.2532-ปัจจุบัน) เนื่องจากธนาคารแห่งประเทศไทยได้ลดหย่อนหลักเกณฑ์ให้ธนาคารพาณิชย์จ่ายเงินเชื่อเกษตรกรใน พ.ศ.2535 และธนาคารพาณิชย์มีนโยบายนำเงินที่ฝากไว้กับ ธ.ก.ส. ไปให้สินเชื่อเอง ธ.ก.ส. จึงมีนโยบายเน้นการระดมเงินฝากจากประชาชนมากขึ้น การดำเนินงานในระเบียบนี้แหล่งเงินทุนส่วนใหญ่จึงมาจากเงินฝากของประชาชน การพัฒนาบทบาทการดำเนินงานในระเบียบนี้ ธ.ก.ส. มีการแก้ไข พระราชบัญญัติ ธ.ก.ส. 2 ครั้ง เพื่อให้ ธ.ก.ส. ขยายขอบเขตการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรได้กว้างขวางขึ้น โดยใน พ.ศ. 2535 ได้ขยายคำนิยามของ ธ.ก.ส. ให้กว้างขึ้นและปรับปรุงแก้ไข พระราชบัญญัติ ธ.ก.ส.ใหม่ (ฉบับที่ 5) มีผลบังคับใช้เมื่อ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542 โดยเพิ่มบทบาทและหน้าที่ ของ ธ.ก.ส. ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้แก่เกษตรกรสร้างรายได้เพิ่มขึ้น และลดภาวะความเสี่ยงในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมให้ต่ำลง โดยเฉพาะการให้สินเชื่อได้ขยายเพิ่มเติมจากเดิมที่สามารถให้สินเชื่อได้เฉพาะสินเชื่อการเกษตร และสินเชื่อเกี่ยวเนื่องการเกษตรให้กับเกษตรกรเท่านั้น แต่ได้ขยายเพิ่มเติมสามารถให้สินเชื่อเพื่ออาชีพอื่น (นอกภาคการเกษตร) ได้แก่ สินเชื่อเพื่ออุตสาหกรรม สินเชื่อ พาณิชยกรรม สินเชื่อการให้บริการ สินเชื่อเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต (พัฒนาความรู้ คำรักษาพยาบาลและที่อยู่อาศัย) รวมทั้งให้สินเชื่อบุรุษธิดา บิดามารดา และเกษตรกรลูกค้าได้ด้วย

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ได้ก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อส่งเสริมอาชีพการเกษตรหรือการดำเนินงานของเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์การเกษตร ตลอดจนส่งเสริมให้เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์การเกษตรประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องเนื่องในการเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวเกษตรกร รวมทั้งให้บริการรับฝากเงินเช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ทั่วไปอีกด้วย

จากการรายงานผลการดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ปี 2554 ได้รายงานว่าเป็นปัจจุบัน (2554) ได้มีบริการสินเชื่อดังนี้

1. การให้เกษตรกรกู้เงินตามวัตถุประสงค์เพื่อ เป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพหรือฟื้นฟูการประกอบอาชีพ มีดังนี้

1.1 การให้กู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ค่าเมล็ดพันธุ์พืช ปุ๋ย ยาป้องกันกำจัดศัตรูพืชหรือสัตว์ อาหารสัตว์ วัสดุการเกษตรอย่างอื่น ค่าเครื่องมือการเกษตร ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้การเกษตร ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าซื้อปุ๋ยสัตว์หรือสัตว์ปีกหรือสัตว์น้ำเพื่อเลี้ยงขาย ค่าจ้างแรงงานเกี่ยวกับการเกษตร ค่าเช่าเกี่ยวกับการเกษตร เฉพาะที่ต้องชำระด้วยเงินสด ค่าภาษีอากรเกี่ยวกับการเกษตร ค่าบริการต่าง ๆ เกี่ยวกับการเกษตร ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนตามที่จำเป็น เป็นต้น

1.2 การให้กู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม เช่น เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อหรือจัดหาวัตถุดิบต่าง ๆ อุปกรณ์ ค่าเชื้อเพลิง ค่าใช้จ่ายในการเตรียมเพื่อขาย หรือจัดจำหน่าย ค่าเช่าต่าง ๆ ค่าภาษีอากร ค่าบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานในการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อนำมาผลิตสินค้าสำเร็จรูป ป้อนจ่ายการผลิตทางการเกษตรเพื่อจำหน่ายหรือให้บริการด้านการเกษตร

1.3 การให้กู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพอย่างอื่น หมายถึง การให้กู้เงินเพื่อการประกอบอาชีพอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม หรือบริการ โดยไม่คำนึงว่าสินค้าหรือวัตถุดิบที่นำมาประกอบกรนั้น จะเกี่ยวข้องกับการเกษตรหรือไม่ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการผลิต การจัดการ และการตลาดของกิจการนั้นๆ เช่น ค่าวัตถุดิบ ค่าจ้างแรงงาน ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ ค่าโฆษณา ค่าขนส่ง และค่าบริการ เป็นต้น

1.4 การให้กู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการฟื้นฟูการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ในกรณีที่การผลิตได้รับความเสียหายจากภัยพิบัติหรือภัยธรรมชาติอย่างร้ายแรง

1.5 การให้กู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาความรู้ หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการพัฒนาความรู้เพื่อการประกอบอาชีพของลูกค้าและบุคคลในครอบครัว ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการศึกษาอบรม สัมมนา ดูงาน หรือฝึกงานแก่ลูกค้าและครอบครัว เพื่อเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพของลูกค้าและบุคคลในครอบครัว ให้สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนา หรือปรับปรุงการประกอบอาชีพของครอบครัวให้มีรายได้เพิ่มขึ้น เช่น การอบรมเกี่ยวกับการขยายพันธุ์พืช การทำสวนผลไม้ การดูแลผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวการตลาดทางการเกษตร หลักการเลี้ยงสัตว์ทั่วไป การจัดการฟาร์ม การสุขาภิบาลสัตว์ การผลิตอาหารสัตว์ ช่างซ่อมเครื่องยนต์ขนาดเล็ก การทำบัญชี การก่อสร้าง และช่างฝีมือแรงงานต่าง ๆ เป็นต้น

1.6 การให้กู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่

เกี่ยวกับการยกระดับการศึกษา ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมหรือต่อเติมที่อยู่อาศัย ตลอดจนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตของเกษตรกร ลูกค้า เป็นต้น

2. การให้เกษตรกรกู้เงินตามวัตถุประสงค์เพื่อเป็นค่าลงทุน (ระยะยาว) ในการประกอบอาชีพหรือฟื้นฟูการประกอบอาชีพ มีดังนี้

2.1 การให้กู้เงินเพื่อเป็นค่าลงทุนในการประกอบอาชีพเกษตรกรรวม เพื่อให้เกิดการเพิ่มผลผลิตหรือเพื่อลดต้นทุนการผลิตซึ่งต้องใช้ระยะเวลานานกว่าจะได้ผลคุ้มค่าการลงทุน ได้แก่ การให้กู้เงินเพื่อการปรับปรุงทรัพยากรการเกษตร เช่น การปรับปรุงที่ดินเพื่อใช้ในการผลิต การเกษตร หรือการบุกเบิกหรือจัดทำที่ดินใช้ในการเกษตรได้ การปรับระดับพื้นที่ดิน การทำรั้ว การสร้างหรือปรับปรุงแหล่งน้ำ บ่อน้ำ การจัดให้มีเครื่องสูบน้ำ การจัดระบบส่งน้ำ การระบายน้ำ ตลอดจนคัน คูน้ำ ประตูกักน้ำ การทำสวนไม้ยืนต้น การเลี้ยงไหมและสาวไหม การเพาะเลี้ยงกุ้งหรือสัตว์น้ำอื่น ๆ การเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งการจัดให้มีหรือการปรับปรุงทุ่งหญ้าถาวรหรือระบบน้ำสำหรับสัตว์ การวางรูปแบบการเกษตรขึ้นใหม่เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น การซื้อการสร้าง หรือการปรับปรุงปัจจัยการประกอบอาชีพเกษตรกรรวมของผู้กู้ ซึ่งต้องใช้เงินทุนมากและมีอายุการใช้ประโยชน์นาน เช่น เครื่องจักรหรือบริภัณฑ์เกี่ยวกับการเกษตร เรือประมง รวมทั้งอุปกรณ์ การซื้อการสร้าง หรือการปรับปรุงสินทรัพย์ประจำสำหรับการเก็บรักษา การแปรรูป การขาย หรือการขนส่งผลิตผลการเกษตรซึ่งผู้ผลิตขึ้น การซื้อ การสร้าง หรือการปรับปรุงสินทรัพย์สำหรับการผลิตวัสดุหรือบริการการเกษตรเพื่อประกอบอาชีพเกษตรกรรวมของผู้กู้ การซื้อที่ดินการเกษตรเพิ่มเติมเพื่อให้มีรายได้เพียงพอแก่การครองชีพของครัวเรือนตามมาตรฐานอันสมควร หรือเพื่อเพียงพอแก่การดำเนินโครงการ ตลอดจนค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเกี่ยวกับการจดทะเบียนสิทธิและนิติ

2.2 การให้กู้เงินเพื่อเป็นค่าลงทุนในการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรวม เช่น เงินกู้เพื่อลงทุนจัดหาสินทรัพย์ประจำ เครื่องจักรกล อุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับการผลิตหรือแปรรูปหรือเตรียมการผลิตและจำหน่ายหรือการบริการด้านปัจจัยการผลิตทางการเกษตร รวมทั้งการปรับปรุงสินทรัพย์ประจำ เครื่องจักรกล อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้สำหรับประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรวม เป็นต้น

2.3 การให้กู้เงินเพื่อเป็นค่าลงทุนในการประกอบอาชีพอย่างอื่น หมายถึง การลงทุนในทรัพย์สินประจำเพื่อการประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกการเกษตรที่ต้องใช้เวลานานจึงจะได้ผลคุ้มค่าการลงทุน เพื่อยกระดับรายได้ในครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้าให้สูงขึ้น เช่น การลงทุนซื้อจักรเย็บผ้าโรงงาน การลงทุนเปิดร้านซ่อมรถยนต์หรือเครื่องจักรกล เปิดร้านขายอาหาร ร้านตัดผมหรือร้านเสริมสวย เป็นต้น

2.4 การให้กู้เงินเพื่อเป็นค่าลงทุนในการฟื้นฟูการประกอบอาชีพ ได้แก่ ค่าลงทุนต่าง ๆ ในการฟื้นฟูการประกอบอาชีพ ในกรณีที่การลงทุนในการประกอบอาชีพได้รับความเสียหายจากภัยพิบัติหรือภัยธรรมชาติอย่างร้ายแรง

2.5 การให้กู้เงินเพื่อเป็นค่าลงทุนในการพัฒนาความรู้ ได้แก่ ค่าลงทุนต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาความรู้ในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพทางการเกษตรหรือนอกการเกษตร เช่น การศึกษาอบรม ดูงานหรือฝึกงานเพื่อนำความรู้มาพัฒนาอาชีพที่ทำอยู่เดิม หรือเพื่อเพิ่มช่องทางการประกอบอาชีพอย่างอื่นที่มีู่ทางทำได้ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนเกษตรกรเป็นต้น

2.6 การให้กู้เงินเพื่อเป็นค่าลงทุนในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ ค่าลงทุนในการยกระดับการศึกษาของเกษตรกรหรือคนในครัวเรือนของเกษตรกรให้สูงขึ้น การซื้อหรือสร้างทรัพย์สิน ปรับปรุงที่อยู่อาศัย ตลอดจนการให้กู้เงินเพื่อเป็นค่ารักษาพยาบาลเกษตรกรลูกค้ำหรือคนในครัวเรือน อันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและคนในครัวเรือนให้ดีขึ้น เช่น การลงทุนซื้อที่ดินเพื่อปลูกสร้างที่อยู่อาศัย หรือซื้อที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง หรือสร้าง ปรับปรุง ต่อเติมสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัย ตลอดจนการลงทุนเพื่อซื้อสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นต้น

3. การให้เกษตรกรกู้เงินตามวัตถุประสงค์เพื่อรอการขายผลิตผลการเกษตรนั้น ปัจจุบันธนาคารดำเนินงานให้เงินกู้เพื่อรอการขายผลิตผลการเกษตรมาเป็นประจำทุกปี โดยเฉพาะการรับจำนำข้าวเปลือก ธนาคารจึงได้กำหนดวิธีปฏิบัติเพื่อถือใช้กับการรับจำนำผลิตผลการเกษตรทุกประเภทที่เกิดภาวะราคาผลิตผลการเกษตรตกต่ำด้วยวิธีการรับจำนำผลิตผลการเกษตรและการรับจำนำประทวนสินค้า การรับจำนำผลิตผลการเกษตรนั้นมีทั้งการรับจำนำผลิตผลการเกษตรที่ไม่มีการแปรรูปและผลิตผลการเกษตรที่มีการแปรรูป เนื่องจากผลิตผลการเกษตรบางชนิดไม่สามารถเก็บรักษาไว้ได้นานตลอดระยะเวลาจำนำ จำเป็นต้องผ่านกระบวนการแปรรูปก่อน นอกจากนี้ ยังได้กำหนดวิธีการระบายผลิตผลการเกษตร เมื่อครบกำหนดระยะเวลาไถ่ถอนจำนำแล้ว แต่ราคาผลิตผลการเกษตรยังต่ำกว่าราคารับจำนำโดยวิธีการขายผลิตผลการเกษตรแทนเกษตรกรลูกค้ำหรือแปรรูปผลิตผลที่รับจำนำแล้วขายเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตผลการเกษตรเพื่อให้เกษตรกรสามารถขายผลิตผลการเกษตรให้ได้ราคาดีขึ้น

4. การให้เกษตรกรกู้เงินตามวัตถุประสงค์เพื่อชำระหนี้สินภายนอกของธนาคาร นอกจากเป็นการให้สินเชื่อตามปกติแก่ลูกค้ำเพื่อนำไปชำระหนี้สินภายนอกของธนาคารแล้ว ยังเป็นการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลในการที่จะช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบความเดือดร้อนและไม่ได้รับความเป็นธรรมเกี่ยวกับหนี้สิน ทั้งนี้ การให้ลูกค้ำกู้เงินเพื่อชำระหนี้สินภายนอกสามารถดำเนินการตามที่มาของแหล่งเงินทุนได้ ดังนี้

4.1 การให้กู้เงินจากเงินทุนปกติของธนาคาร ซึ่งเป็นการให้เงินกู้ตามงบประมาณที่สาขาได้รับอนุมัติจากธนาคารเป็นประจำทุกปี โดยจะดำเนินการจ่ายเงินกู้ได้ เมื่อได้รับอนุมัติงบประมาณจากธนาคารเฉพาะในการจ่ายเงินกู้เพื่อชำระหนี้สินภายนอกหรือขออนุมัติเป็นราย ๆ ไป

4.2 การให้กู้เงินจากเงินทุนที่ธนาคารได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล ซึ่งเป็นการให้เงินกู้ตามนโยบายของรัฐบาล ที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้จัดสรรงบประมาณเพื่อการนี้ให้ธนาคารเป็นครั้งคราว ทั้งนี้ การจ่ายเงินกู้จากแหล่งเงินทุนนี้ ธนาคารจะแจ้งให้สาขาทราบเป็นคราว ๆ ไป ดังนั้น สาขาจะดำเนินการได้ต่อเมื่อได้รับแจ้งจากธนาคารแล้วเท่านั้น และเมื่อสาขาดำเนินการจ่ายเงินกู้จากแหล่งเงินทุนนี้ ให้สาขาจะรับการจ่ายเงินกู้จากเงินทุนปกติของธนาคาร จนกว่าสาขาจะจ่ายเงินกู้จากแหล่งเงินทุนนี้ครบถ้วนตามเป้าหมายที่ธนาคารกำหนด

5. การให้กู้เงินตามวัตถุประสงค์เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายหรือเป็นค่าลงทุนในการดำเนินกิจการตามโครงการที่เป็นการส่งเสริม หรือสนับสนุนการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเป็นการดำเนินการร่วมกับประกอบการ โดยได้รับ ผู้ความเห็นชอบจากคณะกรรมการธนาคารนั้น ให้ถือปฏิบัติตามคำชี้แจงของธนาคารที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะในแต่ละโครงการ

1) โครงการเพิ่มศักยภาพและลดต้นทุนให้กับผู้เลี้ยงไก่ไข่และสุกร มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้เลี้ยงไก่ไข่และสุกร สำหรับวัตถุดิบอาหารสัตว์ ปรับปรุงหรือสร้างไซโลเพื่อเก็บสต็อกไว้ใช้ตลอดปีและเพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิตของผู้เลี้ยงไก่ไข่และสุกร โดยการสนับสนุนสินเชื่อที่ได้รับการชดเชยดอกเบี้ยจากภาครัฐ

2) สินเชื่อจัดหาเครื่องจักรและเครื่องยนต์ที่ใช้ในการผลิต การแปรรูป และการขนส่งเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ลูกค้าสามารถจัดหาทรัพย์สินประเภทเครื่องจักรและเครื่องยนต์ที่ใช้ในการผลิต การแปรรูปและการขนส่งได้ตามความต้องการเพื่อเป็นการลงทุนซื้อทรัพย์สินประเภทเครื่องจักรกลการเกษตร เครื่องยนต์ ยานพาหนะในการบรรทุกขนส่งและหรือพร้อมอุปกรณ์ต่อพ่วง เช่น รถไถนึ่งข้าว รถเกี่ยวข้าว รถสีข้าว รถสีข้าวพร้อมเครื่องสี รถสีข้าวโพด รถสีข้าวโพดพร้อมเครื่องสี เครื่องจักรกลการเกษตร รถยนต์บรรทุกขนส่ง และเพื่อเป็นค่าลงทุนในทรัพย์สินตามโดยการนำเงินกู้จากธนาคารไปชำระค่าเช่าซื้อ ซึ่งอยู่ระหว่างการผ่อนชำระค่าเช่าซื้อกับบริษัทผู้ประกอบกิจการให้เช่าซื้อหรือลิสซิ่งหรือบริษัทในตัวแทนจำหน่าย หรือผู้ประกอบการที่ดำเนินกิจการในลักษณะทำนองเดียวกัน และโอนกรรมสิทธิ์ดังกล่าวมาเป็นของตนเอง หรือบุคคลอื่นในครอบครัว

3) โครงการ value chain (ข้าวโพด) โครงการเพิ่มพูนข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ครบวงจรให้แก่เกษตรกร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนสินเชื่อให้แก่เกษตรกรที่เพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่เป้าหมาย ได้กู้เงินเพื่อผลิตอย่างเพียงพอต่อความต้องการใช้และอัตราดอกเบี้ยต่ำและ

เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาดควบคู่กับการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตโดยการรับรู้ด้านการผลิตและการจัดการผลผลิตแก่ลูกค้าในโครงการ

4) สินเชื่อเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บและการกระจายสินค้า (logistics) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนทางธุรกิจด้านการขนส่งเก็บรักษาและกระจายสินค้าทั้งวงจรให้แก่ผู้ประกอบการทั้งในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร

วิสัยทัศน์ (vision)

ธ.ก.ส.มีวิสัยทัศน์ คือ “ธ.ก.ส. จะเป็นธนาคารเพื่อการพัฒนาชนบทที่มั่นคง การจัดการที่ทันสมัย เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรรายย่อย”

การให้บริการของ ธ.ก.ส. แบ่งเป็น 4 ด้านที่สำคัญ ได้แก่

1. การบริการสินเชื่อ ได้แก่ การให้กู้เงิน โดยมีเงินกู้แต่ละประเภท ดังนี้

1.1 เงินกู้ระยะสั้น เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงานการเกษตร เช่น ปุ๋ย ยากำจัดศัตรูพืช และโรคพืช ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนตามที่จำเป็น เป็นต้น กำหนดระยะเวลาการชำระหนี้ไม่เกิน 12 เดือน และกรณีพิเศษไม่เกิน 18 เดือน

1.2 เงินกู้ระยะยาวเพื่อชำระหนี้สินเดิม เพื่อชำระหนี้ที่เกษตรกรมีอยู่ก่อนการขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขา เช่น เพื่อไถ่หรือรับโอนคืนหรือซื้อที่ดิน ซึ่งเดิมเป็นของตนหรือของกลุ่มสมรสหรือบุตรหรือเป็นของบิดา มารดาของตน เป็นต้น

1.3 เงินกู้อ่างรอกการขายผลผลิต (จ่าน้ำ) เพื่อให้เกษตรกรสามารถเก็บผลผลิตไว้รอราคาขายในช่วงที่ผลผลิตออกสู่ตลาดมากทำให้ราคาต่ำ กำหนดระยะเวลาชำระหนี้ภายใน 6 เดือน นับแต่วันกู้

1.4 เงินกู้ระยะยาวเพื่อการเกษตร เป็นการลงทุนระยะยาวหรือการผลิตการเกษตรซึ่งระยะเวลากว่า 3 ปีจึงจะได้ผลคุ้มค่าการลงทุน เช่น ทำสวนผลไม้ ไม้ยืนต้น การเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

1.5 เงินกู้สำหรับการประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตร เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบ อาชีพอย่างอื่น ได้แก่ การดำเนินงาน เช่น ซื้อวัตถุดิบ ค่าแรง เป็นต้น กำหนดระยะเวลาชำระหนี้ไม่เกิน 12 เดือน หรือเพื่อเป็นค่าลงทุน เช่น ซื้อเครื่องจักร กำหนดชำระเป็นรายงวดภายใน 15 ปี เป็นต้น

2. การให้เงินกู้แก่เกษตรกรปลูกข้าวด้านการตลาด

2.1 การดำเนินงานตามโครงการรับจำนำผลิตผลการเกษตร เช่น โครงการรับจำนำข้าวเปลือก ลำไย ลูกเดือย และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น เพื่อให้เกษตรกรลูกค้ามีเงินไว้ใช้จ่ายระหว่างรอการขาย โดยสามารถเรียกเก็บผลิตผลไว้รอราคาได้ ไม่จำเป็นต้องขายในช่วงที่ผลิตผลออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมากซึ่งเป็นช่วงที่ราคาต่ำ

2.2 การดำเนินงานตลาดกลางสินค้าเกษตรของ ธ.ก.ส. ซึ่งปัจจุบันมี 3 แห่ง ได้แก่ ตลาดกลางสินค้าเกษตร อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ตลาดกลางสินค้าเกษตร อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น ตลาดกลางสินค้าเกษตร อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยตลาดกลางทั้ง 3 แห่งจะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการซื้อขายผลิตผลทางการเกษตรระหว่างผู้ซื้อ กับเกษตรกรลูกค้าในราคายุติธรรม เนื่องจากเป็นตลาดที่ธนาคารและส่วนราชการได้ควบคุมดูแลให้มีการซื้อขายที่มีการแข่งขันโดยเสรี และมีระบบการชั่ง ตวง วัด อย่างเที่ยงตรงด้วยระบบคอมพิวเตอร์

2.3 การดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดของลูกค้า ธ.ก.ส. (สกต.) ซึ่งมีสมาชิกเป็นเกษตรกรของลูกค้า ธ.ก.ส. โดยทำหน้าที่ช่วยแนะนำ กำกับ ดูแล ฝึกฝน ให้ลูกค้ารู้จักร่วมกันดำเนินการทางธุรกิจในการซื้อและการขายผ่านสหกรณ์ ซึ่งทำให้ได้ราคาที่เป็นธรรม โดยไม่ต้องถูกเอารัดเอาเปรียบ เพราะเป็นวิธีช่วยเหลือตัวเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สามารถซื้อปัจจัยการผลิตทางการเกษตร เช่น ปุ๋ย เครื่องจักรกล และวัสดุอุปกรณ์การเกษตรอย่างอื่นที่จำเป็น รวมทั้งเครื่องอุปโภค บริโภคที่ดี มีคุณภาพในราคายุติธรรม

3. บริการเงินฝาก

ได้แก่ บริการรับฝากเงินจากบุคคลทั่วไปและจากนิติบุคคลต่างๆ เช่นเดียวกับธนาคารอื่นประเภทเงินฝากมีดังนี้

3.1 เงินฝากออมทรัพย์ ประกอบด้วย การออมทรัพย์ปกติ ออมทรัพย์ทวีโชค ออมทรัพย์ทวีสิน และออมทรัพย์เพื่อแสวงบุญ (การออมเงินสำหรับชาวไทยมุสลิมเพื่อไปประกอบพิธีฮัจญ์ ณ นครเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย)

3.2 เงินฝากออมทรัพย์พิเศษ

3.3 เงินฝากประจำ

3.4 ฝากกระแสรายวัน

4. บริการพิเศษโดยเฉพาะแก่ผู้กู้และผู้ฝากเงิน

4.1 การสมัครเข้าเป็นสมาชิกสมาคมอาปนกิจสงเคราะห์ลูกค้าผู้กู้ (ฌปก.) เพื่อช่วยเหลือการสงเคราะห์ซึ่งกันและกันในหมู่สมาชิกลูกค้าเงินกู้ของ ธ.ก.ส. ในการแบ่งเบาภาระของสมาชิก

และครอบครัวในเรื่องการจัดการศพเมื่อถึงแก่ความตาย ทั้งนี้หากมีเงินคงเหลือก็สามารถนำเงินไปใช้ชำระหนี้ รวมทั้งช่วยเหลือค่าใช้จ่ายของครอบครัวและอื่น ๆ ต่อไป

4.2 การสมัครเข้าเป็นสมาชิก สมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ลูกค้าผู้ฝาก (ฉกฝ.) เพื่อช่วยเหลือการสงเคราะห์ซึ่งกันและกันในหมู่ผู้ใช้บริการเงินฝากของ ธ.ก.ส. เป็นการแบ่งเบาภาระของสมาชิกและครอบครัวในเรื่องการจัดการศพเมื่อถึงแก่ความตาย

4.3 การประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคล เป็นบริการที่ ธ.ก.ส. เข้าร่วมโครงการกับบริษัทประกันภัยของรัฐที่มีชื่อเสียงและมีความมั่นคง เพื่อให้เป็นสวัสดิการและหลักประกันให้แก่ครอบครัวของผู้ใช้บริการเงินกู้และเงินฝากจาก ธ.ก.ส. โดยผู้ใช้บริการเข้าร่วมโครงการดังกล่าวด้วยความสมัครใจและเสียค่าเบี้ยประกันภัยในอัตราที่ต่ำเป็นพิเศษ

ด้านบทบาทการตลาด ธ.ก.ส. ได้สนับสนุนให้ลูกค้าร่วมกันจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรเพื่อการขยายตลาดของลูกค้า (สกต.) และบริษัทไทยธุรกิจเกษตร จำกัด (TABCO) เพื่อให้ความช่วยเหลือเกษตรกรด้านซื้อปัจจัยการผลิตและขายผลผลิตได้อย่างยุติธรรม

การดำเนินการให้บริการสินเชื่อ

การดำเนินการก่อนการให้กู้เงิน

1. การรับลูกค้า

1.1 การกำหนดท้องที่ดำเนินงานของธนาคาร

- 1) ธนาคารประกาศเป็นท้องที่ดำเนินการแล้ว
- 2) ธนาคารยังไม่ได้ประกาศเป็นท้องที่ดำเนินการสาขาต้องขอความเห็นชอบโดยจัดทำรายงาน ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนราษฎร เกษตรกร การถือครองที่ดิน พื้นที่เกษตรกรการผลิตทางการเกษตร การคมนาคม การชลประทาน ฯลฯ

1.2 การเผยแพร่การดำเนินงานสินเชื่อของธนาคารแก่เกษตรกรทั่วไป โดยพนักงานควรติดต่อนายอำเภอ เพื่อเข้าร่วมประชุมประจำเดือนของกำนันผู้ใหญ่บ้าน หรือนักผู้นำท้องถิ่น เพื่อประชุมที่ควรชี้แจง

1.3 กลุ่มลูกค้าจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าอย่างน้อย 5 คน ที่สมัครใจเข้าร่วมกลุ่มซึ่งตั้งบ้านเรือนใกล้เคียงกัน และสมัครใจเข้าร่วมกลุ่มกันเพื่อขอกู้เงินธนาคารเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายและค่าลงทุน โดยใช้หลักประกันรับรองรับผิดชอบลูกหนี้ร่วม และหรือค้ำประกันซึ่งกันและกัน

อนึ่ง กลุ่มลูกค้าจะเป็นการจัดตั้งกลุ่มใหม่ การตั้งกลุ่มลูกค้าไม่สังกัดกลุ่ม การรับสมาชิก สหกรณ์ขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าธนาคาร การรับสมาชิกกลุ่มเกษตรกรขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าธนาคาร และการรับสมาชิกสถาบันการเงินขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าธนาคาร ถือเป็นกลุ่มลูกค้าเช่นกัน

1) กลุ่มลูกค้าจะต้องมีอย่างน้อย 5 คน มีหัวหน้ากลุ่มลูกค้า 1 คน ผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่มลูกค้า 1 คน

2) การประชุมกลุ่มลูกค้าจะต้องมีลูกค้ามาประชุมไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของ จำนวนลูกค้าทั้งหมด

3) ลูกค้าในกลุ่มพ้นจากกลุ่มลูกค้าด้วยเหตุย้ายสังกัดกลุ่มที่ประชุมมีมติให้ออกและพ้นจากการเป็นลูกค้าประจำสาขา

2. การให้กู้เงิน

2.1 วัตถุประสงค์การกู้เงินและกำหนดชำระคืน

1) เป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ หรือฟื้นฟูการประกอบอาชีพ เกษตรกรรมอาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม หรืออาชีพอย่างอื่นเพื่อเพิ่มรายได้ การพัฒนาความรู้ หรือการพัฒนาคุณภาพชีวิต มีกำหนดชำระคืนภายใน 12 เดือน นับแต่วันกู้ เว้นแต่มีเหตุพิเศษไม่เกิน 18 เดือน นับแต่วันกู้

2) เป็นค่าลงทุนในการประกอบอาชีพหรือฟื้นฟูการประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม หรืออาชีพอย่างอื่นเพื่อเพิ่มรายได้ การพัฒนาความรู้หรือการพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่กำหนดชำระคืนเสร็จไม่เกิน 15 ปี นับแต่วันกู้ เว้นแต่มีเหตุพิเศษไม่เกิน 20 ปี นับแต่วันกู้ และจะกำหนดให้มีระยะเวลาที่ผู้กู้ยังไม่ต้องชำระคืนเงินก็ได้ แต่ไม่เกิน 5 ปีแรก

3) เงินกู้เพื่อรอการขายผลผลิต ให้กำหนดชำระคืนต้นเงินและดอกเบี้ยให้เสร็จภายใน 6 เดือน นับแต่วันกู้

4) เงินกู้เพื่อชำระหนี้สินเดิม กำหนดให้ชำระคืนต้นเงินและดอกเบี้ยเป็นรายงวดโดยปกติให้ชำระเสร็จไม่เกิน 10 ปี นับแต่วันกู้ เว้นแต่มีเหตุพิเศษไม่เกิน 12 ปี นับแต่วันกู้เป็นค่าใช้จ่ายหรือเป็นค่าลงทุนในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการที่เป็นการส่งเสริมหรือสนับสนุนการประกอบเกษตรกรรม ซึ่งเป็นการร่วมกับผู้ประกอบการ โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ การชำระคืนต้นเงินและดอกเบี้ยตามที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

2.2 จำนวนขั้นสูงของเงินกู้ของผู้กู้แต่ละรายในเวลาใดเวลาหนึ่งรวมกันต้องไม่เกิน 15 ล้านบาท เว้นแต่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการเป็นราย ๆ ไป

2.3 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในประกาศของธนาคาร โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

3. วิธีการให้เงินกู้

3.1 การให้ลูกค้ำเงินเครดิตเงินสดแบบรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน

1) เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการเกษตร เพื่อให้ลูกค้ำสามารถกู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการผลิตได้ทุกประเภทที่ลูกค้ำทำการผลิตและขยายให้อายุของสัญญาจาก 12 เดือน เป็นไม่เกิน 5 ปี โดยหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. ให้จัดทำสำหรับผลิตผลทุกประเภท

2. จะต้องมียกค้ำไม่น้อยกว่า 5 คน เข้าร่วมทำสัญญาเงิน โดยรับรองรับผิดชอบร่วมกัน กำหนดระยะเวลาให้หนังสือเงิน ให้กำหนดไม่เกิน 5 ปี

3. ให้จัดทำเครดิตเงินสดแบบรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกันมาเป็นลำดับแรก หากวงเงินที่กำหนดไว้ไม่เพียงพอให้จึงจัดทำสัญญาเงินเครดิตเงินสดรายคนเพิ่มเติมใหม่

2) การกำหนดวงเงินกู้ กำหนดวงเงินกู้เครดิตเงินสดแบบรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงมูลค่าผลผลิตส่วนเหลือเพื่อขายผู้กู้ไม่เกิน 60% โดยต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายการเกษตรจริงด้วย แต่กำหนดวงเงินกู้สูงสุดไม่เกิน 150,000 บาท และกำหนดอายุการให้หนังสือเงินได้ไม่เกิน 5 ปี

3) การกำหนดชำระคืนเงินกู้ ลูกค้ำจะต้องชำระคืนภายในระยะเวลาไม่เกินกว่า 12 เดือน นับแต่วันอนุมัติรายงานเบิกเงินกู้ กรณีมีเหตุผลพิเศษไม่เกิน 18 เดือน ทั้งนี้ การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้จะต้องกำหนดให้ตรงกับวันสิ้นเดือนหนึ่งแต่ต้องไม่เกินอายุสัญญาการจัดทำหนังสือเงินเครดิตเงินสดแบบรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกันฉบับใหม่เมื่อใกล้สิ้นสุดระยะเวลาการให้หนังสือเงินแล้ว ลูกค้ำที่มีหนี้เงินกู้คงเหลือตามหนังสือเงินฉบับเดิมและไม่มีหนี้เงินกู้ค้างชำระสามารถขอจัดทำหนังสือเงินเครดิตเงินสดฉบับใหม่โดยยกหนี้ตามสัญญาเดิมมาเป็นหนี้ตามสัญญาใหม่ เว้นแต่รายที่มีหนี้ค้างอยู่หากพนักงานผู้สอบสวนเห็นว่ามีความจำเป็นและมีคู่ทางชำระหนี้เงินกู้ค้างชำระได้ จะร่วมจัดทำสัญญาด้วยก็ได้โดยไม่ให้ยกหนี้ค้างชำระมาเป็นหนี้ตามสัญญาใหม่ ในการอนุมัติให้อนุมัติเป็น 0 บาท ไว้ก่อนเมื่อลูกค้ำชำระหนี้ค้างชำระแล้ว จึงให้ลูกค้ำจัดทำคำขอเปลี่ยนแปลงวงเงินกู้และรายงานเบิกเงินกู้เพื่อเปิดวงเงินกู้ตามหนังสือเงินฉบับใหม่

3.2 การให้กู้เงินเพื่อประกอบอาชีพอย่างอื่น อาชีพอย่างอื่น หมายความว่า การประกอบอาชีพอื่นนอกจากอาชีพเกษตรกรรมของเกษตรกรหรือบุคคลในครอบครัว และให้หมายรวมถึงอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตรด้วยซึ่งได้แก่ อาชีพด้านอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และบริการ อาชีพอย่างอื่นที่ธนาคารจะให้สินเชื่อ ต้องเป็นอาชีพที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย ความเรียบร้อยขนบธรรมเนียมประเพณีและศีลธรรมอันดีของประชาชน รวมทั้งไม่ก่อให้เกิดมลพิษหรือเป็นการทำลายสิ่งแวดล้อม

3.2.1 วัตถุประสงค์ในการกู้

- 1) เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพอย่างอื่น
- 2) เงินกู้เพื่อเป็นค่าลงทุนในการประกอบอาชีพอย่างอื่น

3.2.2 การกำหนดวงเงินกู้

- 1) วงเงินกู้ไม่เกิน 300,000 บาท พิจารณากำหนดวงเงินกู้แบบทั่วเรือน
- 2) วงเงินกู้เกิน 300,000 บาท ถึง 3,000,000 บาท พิจารณาแบบกิจการโดยพิจารณาจากงบการเงิน
- 3) วงเงินกู้เกิน 3,000,000 บาท พิจารณาแบบรายกิจการโดยพิจารณาจากงบการเงินและให้ลูกค้าเสนอคำขอกู้
- 4) เกณฑ์ในการพิจารณาตอบแทนเพื่อพิจารณาให้สินเชื่อมีดังนี้
วงเงินไม่เกิน 300,000 บาท พิจารณาจากกระแสเงินสดของลูกค้าและประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน ของกิจการ โดยเฉพาะเงินกู้เพื่อเป็นค่าลงทุนต้องมีเงินทุนตนเองสมทบไม่ควรต่ำกว่าร้อยละ 20 ของค่าลงทุนทั้งหมดของโครงการ/กิจการ วงเงินกู้เกิน 300,000 บาท พิจารณาการประเมินให้คะแนนกิจการ Credit scoring และประมาณการงบการเงิน พิจารณาผลตอบแทนการลงทุน ไม่ควรต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และมีระยะเวลาคืนทุนไม่เกิน 7 ปี
  - อัตราส่วนหนี้สินต่อทุนควรต่ำกว่า 1 เท่า
  - อัตรากำไรสุทธิไม่ควรต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้จากธนาคาร
  - อัตราความสามารถการจ่ายดอกเบี้ยไม่ควรต่ำกว่า 1 เท่า
  - อัตราผลตอบแทนต่อเจ้าของไม่ควรต่ำกว่า 1
  - IRR ไม่ควรต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่ธนาคารคิดกับลูกค้า
- 5) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดวงเงินกู้ การกำหนดวงเงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายกรณีขอเงินไม่เกิน 300,000 บาทและขอเงินเกิน 300,000 ถึง 3,000,000 บาท ให้กำหนดวงเงินกู้ได้ไม่เกินร้อยละ 25 ของค่าใช้จ่ายทั้งปีของกิจการที่ขอเงิน กรณีขอเงินเกิน 3,000,000 บาท ให้กำหนดวงเงินกู้ได้จากค่าใช้จ่ายในการผลิตและค่าใช้จ่ายดำเนินงานสูงสุดในรอบการผลิตบวกด้วยค่าใช้จ่ายคงที่ยอดรวมทั้งเดือน (ค่าแรงงาน, ค่าเช่า) บวกด้วยค่าใช้จ่ายในการซื้อวัตถุดิบหรือสินค้าที่ซื้อจำนวนมากต่อคราวเพื่อสต็อก ivaขายในรอบอาชีพเป็นวงเงินกู้
การกำหนดวงเงินกู้เพื่อเป็นค่าลงทุนพิจารณาจากค่าลงทุนในทรัพย์สินที่ใช้ประกอบอาชีพและหลักประกันที่ลูกค้าเสนอ โดยลูกค้าต้องมีเงินทุนสมทบไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 แห่งค่าลงทุน
- 6) การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้

1) เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพอย่างอื่นที่กำหนดชำระคืนต้นเงินและดอกเบี้ยปกติให้ชำระคืนเสร็จภายใน 12 เดือน เว้นแต่มีเหตุพิเศษไม่เกิน 18 เดือน นับแต่วันกู้

2) เงินกู้เพื่อเป็นค่าลงทุนในการประกอบอาชีพอย่างอื่นให้กำหนดชำระคืนต้นเงินและดอกเบี้ยเป็นงวด โดยปกติให้ชำระเสร็จไม่เกิน 15 ปี เว้นแต่มีเหตุพิเศษไม่เกิน 20 ปี นับแต่วันกู้ และกำหนดให้ผู้กู้ยังไม่ต้องชำระต้นเงินภายในระยะเวลา 5 ปี ก็ได้

7) การให้หลักประกันรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม
จะต้องใช้ลูกค้ำประจำสาขาในกลุ่มเดียวกันอย่างน้อย 5 คน จัดทำหนังสือรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน และผู้กู้แต่ละรายจะกู้เงินเพื่อการประกอบอาชีพอย่างอื่น เมื่อรวมกับเงินกู้เพื่อการเกษตรแล้วต้องไม่เกิน 150,000 บาท

8) กรณีใช้บุคคลค้ำประกัน
ใช้ลูกค้ำประจำสาขาหรือบุคคลค้ำประกันอย่างน้อย 2 คน เพื่อกู้เงินตามวิธีปฏิบัติว่าด้วยการกู้เงินเพื่อการประกอบอาชีพอย่างอื่น เมื่อรวมกับเงินกู้เพื่อเกษตรกรรมแล้วต้องไม่เกิน 150,000 บาท

9) ทรัพย์สินที่ผู้กู้ได้กรรมสิทธิ์มาโดยใช้เงินกู้ธนาคาร
จะเป็นสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่าตั้งแต่ 100,000 บาท โดยใช้ลูกค้ำประจำสาขาค้ำประกันเงินกู้ให้ลูกค้ำผู้จัดทำประกันภัยทรัพย์สินดังกล่าวในวงเงินประกันไม่น้อยกว่ามูลหนี้คงเหลือ โดยระบุธนาคารเป็นผู้รับประโยชน์ จนกว่าลูกค้ำจะชำระหนี้เสร็จสิ้น

4. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้

ให้เป็นไปตามที่กำหนดในประกาศของธนาคาร โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการขณะนี้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ ดังนี้

1) ลูกค้ำใหม่ (ชั้น B) MRR (MINIMUM RETAIL RATE) + 3 ปัจจุบัน 9.75%

2) ลูกค้ำเก่า

ชั้น 3A+MRR = ปัจจุบัน 6.75%

ชั้น AAA MRR = ปัจจุบัน 7.50%

ชั้น AA MRR = ปัจจุบัน 8.25%

ชั้น A MRR = ปัจจุบัน 9.00%

ชั้น B MRR = ปัจจุบัน 9.75%

3) ลูกค้ำที่ผิดนัดชำระหนี้และมีเหตุอันควรผ่อนผัน MRR+3 ปัจจุบัน 9.75%

4) ลูกค้ำที่ผิดนัดชำระหนี้และไม่มีเหตุอันควรผ่อนผัน MRR+3+3 ปัจจุบัน 12.75%

5. อัตราส่วนขั้นต่ำการลงทุนของผู้กู้

การกู้เงินเกินกว่า 5 หมื่นบาท และกำหนดชำระคืนเกินกว่า 3 ปี อัตราส่วนขั้นต่ำของการลงทุนไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 แหล่งค่าลงทุนตามแผนงานหรือโครงการ แต่ถ้าน้อยกว่าร้อยละ 20 ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้จัดการเป็นราย ๆ ไป

การดำเนินการหลังการให้กู้

1. การตรวจสอบการใช้เงินกู้

1.1 การตรวจสอบการใช้เงินกู้ เป็นมาตรการที่กำหนดขึ้นเพื่อควบคุมให้ลูกค้ำใช้เงินกู้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ เป็นทางหยั่งรู้ปัญหาในการดำเนินการเกษตร ความสามารถชำระหนี้ของลูกค้ำผู้กู้ และใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาผ่อนเวลาชำระหนี้เงินกู้หรือผิดชำระหนี้รายงวดหรือเรียกคืนเงินกู้ ตลอดจนพิจารณาในโอกาสต่อไป

1.2 วิธีปฏิบัติ

1) นัดประชุมหลายกลุ่ม หรือหลาย ๆ รายบริเวณใกล้เคียงละแวกเดียวกัน ณ สถานที่แห่งเดียวกันที่เป็นศูนย์กลางลูกค้ำเพื่อความสะดวก โดยพนักงานต้องกำชับหัวหน้ากลุ่มฯ ผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่มฯ กำชับลูกค้ำมาประชุมพร้อมเพรียงกัน และแนะนำลูกค้ำผู้ซื้อที่ดิน (แปลงที่มีได้จ้างต่อธนาคาร) เครื่องจักรกล สัตว์ใช้งาน นำหลักฐานสัญญาซื้อขายที่ดิน ใบเสร็จรับเงิน และตัวรูปพรรณติดตัวไปให้พนักงานตรวจสอบด้วย

2) การประชุมให้ดำเนินการ ดังนี้

ก่อนการประชุมพนักงานจะต้องออกไปสังเกตภาวะการผลิตในท้องที่ ว่าได้ผลดีหรือเสียหายประการใด ซึ่งควรสอบถามบุคคลละแวกใกล้เคียงว่าเสียหายประการใด หรือมีข้อสังเกตหรือมีความหนักใจลูกค้ำรายใด เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น ให้พนักงานสอบถามได้เรียงผู้กู้เรื่องการผลิตที่ใช้เงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลัก หรือสัญญาเครดิตเงินสด ต่อหน้าที่ประชุม โดยให้หัวหน้ากลุ่ม ผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่ม ผู้ค้ำประกันยืนยันการรู้เห็นประกอบด้วย ในกรณีกู้เพื่อการลงทุนให้ซักถามรายละเอียดถึงการปฏิบัติการตามแผนงานการผลิตทำนองเดียวกับเงินกู้ระยะสั้น แต่เป็นเงินกู้ที่มีใบเสร็จ หลักฐานการซื้อขายที่ดินหรือตัวรูปพรรณประกอบด้วย และพนักงานต้องบันทึกรายการทรัพย์สินเพิ่มเติมไว้ในข้อมูลรายคน เมื่อเลิกประชุมต้องสุ่มสอบผลการตรวจสอบการใช้เงินกู้ถึงบ้านและนาไร่ลูกค้ำ

ถ้าผลของการสอบถามที่ประชุมปรากฏว่า ลูกค้ำเสียหายจากภัยธรรมชาติหรือประสบอุปสรรคจะต้องหาหรือที่ประชุมเพื่อหาทางแก้ ตลอดจนลู่ทางหารายได้ ถ้าจำเป็นต้องกู้เงิน

ใหม่พึงพิจารณาถึงความสามารถ ลูกทางและผลที่จะได้ กรณีเช่นนั้นพนักงานต้องออกไปตรวจสอบถึงบ้านและนาไร่ว่าแท้จริงเพียงใด เพื่อพิจารณารายละเอียดการแก้ไขอีกชั้นหนึ่ง

กรณีลูกค้าขาดประชุม ให้ตรวจสอบการใช้เงินกู้จากหัวหน้ากลุ่ม ผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่ม หรือลูกค้าผู้รู้เรื่องดี หากได้ความว่าขาดประชุมเพราะเหตุส่วนตัวก็ให้ตรวจสอบในที่ประชุมจากหัวหน้ากลุ่ม ผู้ช่วยกลุ่ม ลูกค้าผู้รู้เรื่องดีและผู้ค้าประกัน ผลการตรวจพบว่าลูกค้าใช้เงินกู้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์การผลิตอยู่ในเกณฑ์ดีก็ให้บันทึกผลการตรวจสอบการใช้เงินกู้ได้หากพบว่าขาดประชุมเพราะมีพฤติกรรมบิดพลิ้วหลีกเลี่ยงใช้เงินกู้ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือมีเหตุผิดปกติส่วนต้องไปตรวจสอบที่บ้านและนาไร่

ถ้าลูกค้าขาดประชุมโดยมีเหตุจำเป็นส่วนตัวเป็นลูกค้าผู้กู้เงินซื้อที่ดิน (ไม่ได้จ้างต่อธนาคาร) เครื่องจักรกล หรือสัตว์ใช้งาน ให้สอบถามจากหัวหน้ากลุ่ม ผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่ม และผู้ค้าประกัน แล้วจัดหมายให้นำหลักฐานไปตรวจสอบที่หน่วยอำเภอในกรณีที่ลูกค้าไม่มีหลักฐานมาแสดง กรณีนี้พนักงานพึงวินิจฉัยผลการสอบถามตามที่ได้ดำเนินการว่าเชื่อถือได้เพียงใด ถ้าเชื่อถือได้ให้บันทึกผลไว้ หากไม่เชื่อถือให้พนักงานตรวจสอบที่บ้านและนาไร่

3) การบันทึกผลการตรวจสอบการใช้เงินกู้ ให้บันทึกลงในข้อมูลลูกค้ารายคนในสมุดที่เกี่ยข้อง

กรณีใช้เงินกู้ตรงตามวัตถุประสงค์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป ถือว่าใช้เงินกู้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์

กรณีใช้ตรงตามวัตถุประสงค์น้อยกว่าร้อยละ 70 แต่เมื่อรวมกับเงินกู้ที่ใช้จ่ายการเกษตรของตนเองแล้วยังใช้เงินกู้เกี่ยวกับการเกษตรเกินกว่าร้อยละ 70 ขึ้นไป ให้พนักงานจัดทำรายงานขอเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์แห่งเงินกู้เสนอผู้มีอำนาจพิจารณาลังการจึงจะบันทึกผลการตรวจสอบการใช้เงินกู้ต่อไป

กรณีลูกค้าไม่ได้ใช้เงินกู้เป็นไปตามวัตถุประสงค์แต่ยังคงนำไปใช้จ่ายในทางการเกษตรของตนเองตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป ให้พนักงานจัดทำรายการขอเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์เสนอผู้มีอำนาจพิจารณาอนุมัติจึงบันทึกผลการตรวจสอบการใช้เงินกู้ต่อไป

กรณีลูกค้าไม่ได้ใช้เงินกู้ไปตามวัตถุประสงค์ แต่นำเงินกู้ไปใช้จ่ายในทางการเกษตรของตนเองต่ำกว่าร้อยละ 70 และนำเงินกู้ส่วนที่เหลือใช้จ่ายทางอื่นที่มีใช้ทางการเกษตรให้พนักงานกำหนดให้ลูกค้าส่งชำระคืนหนี้เงินกู้ส่วนที่ได้ใช้จ่ายทางการเกษตรและบันทึกเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์บางส่วน และให้ติดตามเร่งรัดชำระหนี้ตามที่นัดหมาย หากลูกค้าไม่ชำระให้เรียกคืนเงินกู้ต่อไป

กรณีลูกค้าไม่ได้ใช้เงินกู้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และนำไปใช้จ่ายทางอื่นที่มีใช้การเกษตร ให้พนักงานกำหนดให้ชำระคืน โดยเร็วและให้ติดตามการส่งชำระคืน หากล่วงเลยไม่เป็นไปตามกำหนดให้เรียกคืนเงินกู้ต่อไป

กรณีลูกค้ายังไม่ได้ใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์และยังไม่ได้ใช้ไปในทางอื่นให้พนักงานสอบถามกำหนดการใช้เงินกู้ หากลูกค้าชี้แจงไม่ได้ให้แนะนำให้ชำระคืน แต่หากลูกค้าแจ้งว่าจะใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ได้ ก็ให้โอกาสแก่ลูกค้ารายนี้

4) การบันทึกคู่ทางชำระหนี้ในแบบข้อมูลลูกค้ารายคน

1. กรณีการผลิตไม่ได้รับความเสียหายให้บันทึก 100 = คู่ทาง ชำระหนี้ 100%

2. กรณีลูกค้าแจ้งการผลิตเสียหายและพนักงานได้ตรวจสอบแล้ว เปรียบเทียบมูลค่าผลผลิตคาดว่าจะได้รับเป็นร้อยละเท่าใดของหนี้เงินกู้ที่ลูกค้าจะต้องชำระคืนแก่ธนาคารในปีนั้นผลเป็นจำนวนเท่าใดให้บันทึกในข้อมูลรายคนหากผลต่ำกว่าร้อยละ 70 ให้พนักงานบันทึกความเสียหายที่ได้รับเพิ่มเติมในข้อมูลรายคน

2. การเตือนและการเร่งรัดการชำระหนี้

2.1 หลักการ

ธนาคารกำหนดให้ลูกค้าผู้กู้ต้องชำระหนี้เงินกู้แก่ธนาคารภายในระยะเวลาที่กำหนด ฉะนั้นก่อนถึงกำหนดชำระหนี้เงินกู้ประมาณ 3 เดือน ให้สาขาส่งหนังสือเตือนให้ลูกค้า และก่อนถึงกำหนดชำระหนี้ประมาณ 1 เดือน ให้สาขาเร่งรัดหนี้รายที่ยังไม่ได้ชำระให้มาชำระภายในกำหนด

2.2 วิธีปฏิบัติ

1) ก่อนถึงกำหนดชำระเป็นเวลา 3 เดือน ให้พนักงานการเงินประจำสาขาดำเนินการจัดพิมพ์หนังสือแจ้งหนี้ตามแบบ 15-010 เพื่อส่งมอบพนักงานหน่วยอำเภอ

2) การส่งมอบหนังสือแจ้งให้นำเงินไปชำระหนี้แก่ลูกค้า เมื่อพนักงานสินเชื่อนำส่งมอบหนังสือแจ้งให้นำเงินไปชำระหนี้แล้วให้พนักงานนำส่งลูกค้าโดยเร็ว

3) การตรวจสอบการเคลื่อนไหวให้พนักงานสินเชื่อดูตรวจสอบรายการเคลื่อนไหวประจำวัน (REC) ที่ได้รับจากสาขา ตรวจสอบการรับชำระหนี้และถ้าตรวจสอบกับหนังสือแจ้งส่วนล่างเพื่อทำการคัดเลือกรายที่ชำระหนี้ตามกำหนดชำระคืนเพื่อทำลายต่อไป

4) การเร่งรัดการชำระหนี้เงินกู้ประมาณ 1 เดือน ก่อนสิ้นกำหนดชำระให้ตรวจสอบรายการเร่งรัดหนี้ตามกำหนดชำระคืนเพื่อทำลายต่อไป

5) การเก็บรักษาหนังสือแจ้ง ส่วนล่าง เมื่อพ้นกำหนดชำระคืนแล้วให้พนักงานเก็บรักษาหนังสือแจ้ง ส่วนล่างของลูกค้ารายที่ยังไม่ชำระจนกว่าจะได้มีการจัดทำผัดผ่อน รับผิดชอบ

หนี้รับใช้หนี้ หรือจนกว่าลูกค้าจะลงลายมือชื่อตอนล่างของหนังสือแจ้งฉบับใหม่ แล้วจึงทำลายของเดิมที่เก็บไว้

2.3 การติดตามหนี้ค้างชำระ

1) หนี้ค้างชำระ หมายถึง ต้นเงินหรือดอกเบี้ยเงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระแล้วยังไม่ได้รับชำระ ต้นเงินกู้รายงวด หรือหนี้ตามสัญญารับใช้หนี้

2) มูลเหตุหนี้ค้างชำระ ซึ่งมีแตกต่างกันมากมายหลายประการ ซึ่งธนาคารได้กำหนดไว้เป็นรหัสต่างๆ

3) การติดตามหนี้ค้างชำระ

1. ให้สาขาแบ่งแยกความรับผิดชอบ โดยแบ่งกลุ่มลูกค้าและลูกค้าประเภทไม่สังกัดกลุ่ม ให้พนักงานรับผิดชอบโดยคำนึงถึงปริมาณงานเป็นเกณฑ์ เพื่อให้การติดตามเป็นไปอย่างต่อเนื่องเข้มข้นและรวดเร็วทันเวลา สามารถกำหนดแนวทางการแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพในรอบปีหนึ่ง ๆ ต้องติดตามให้พบตัวอย่างน้อย 1 ครั้ง เว้นแต่ลูกค้าย้ายถิ่นที่อยู่ไม่รู้ว่า เป็นตายร้ายดีอย่างไร

2. ให้สาขาประเมินผลการติดตามหนี้ค้างชำระของพนักงานหน่วยอำเภอแต่ละคนจากรูปหนี้เงินกู้คงเหลือรายคน ประกอบรายงานผลการติดตามหนี้ค้างชำระของหัวหน้าหน่วยอำเภอเป็นประจำทุกเดือน

2.4 วิธีปฏิบัติ

สัปดาห์แรกของไตรมาส ให้จัดพิมพ์รายงานหนี้ค้างชำระคงเหลือเมื่อสิ้นไตรมาสมาก่อนส่งให้สาขางานสินเชื่อ กรณีกำหนดชำระคืนไม่ตรงกับเดือนสิ้นไตรมาสให้ใช้รายการเร่ง ๆ และรายการเคลื่อนไหวบัญชีเงินกู้ ชื่อย่อ TRF เป็นข้อมูลแทน ไปก่อน จนกว่าจะพิมพ์รายงานได้วันสิ้นเดือน ณ วันสิ้นไตรมาสถัดไป เมื่อพนักงานหน่วยได้รับรายงานแล้ว ให้หารือในหน่วยงาน วางแผนติดตามหนี้ค้างชำระในเขตความรับผิดชอบแต่ละคนโดยเร็ว ในการวางแผน หากพบว่ามิหนี่ขาดอายุความปรากฏให้พนักงานวางแผนติดตามจัดทำสัญญารับใช้หนี้ของตนเองเป็นลำดับแรก จากนั้นวางแผนติดตามรายที่ปรากฏวันสิ้นสุดสถานะหรือวันฟ้องตามลำดับ ก่อนหลัง ส่วนรายอื่นให้วางแผนติดตามให้ครบถ้วนต่อไป สำหรับรายที่ติดตามและให้คำรับรองไว้แล้วให้ติดตามให้เป็นไปตามคำรับรองต่อไป ให้พนักงานออกติดตามตามแผน โดยใช้แบบข้อมูลรายคนเป็นแบบการบันทึกติดตามทั้งนี้จะต้องจัดทำข้อมูลรายคน ลูกค้าทุกรายคนแม้ว่าจะไม่กู้เงินก็ตาม และสอบสวนข้อมูลให้ครบถ้วนทุกรายการให้เสร็จสิ้นภายใน 31 มีนาคม ทุกปี

3. การชำระหนี้เงินกู้

3.1 ผู้กู้ต้องชำระหนี้เงินกู้แก่ธนาคาร ณ สำนักงานสาขา ในการชำระหลังจากจัดใช้ค่าธรรมเนียม (ถ้ามี) แล้ว ให้ชำระดอกเบี้ยแล้วจึงชำระต้นเงิน

3.2 ผู้กู้มีสิทธิชำระหนี้เงินกู้ตามข้อบังคับฉบับนี้ทั้งหมด หรือบางส่วนก่อนถึงกำหนดชำระได้ ในการกู้เงินรอขายผลผลิต ผู้จัดการอาจอนุญาตให้ผู้กู้ขอไถ่ถอนการจำหน่ายหรือนำผลผลิตจำหน่ายหรือผลิตภัณฑ์ทั้งหมด หรือบางส่วนออกจำหน่ายโดยปฏิบัติตามวิธีปฏิบัติที่ผู้จัดการกำหนดเพื่อได้เงินมาชำระหนี้เงินกู้และค่าอุปกรณ์แก่ธนาคารได้

4. การผิดผ่อนการชำระหนี้เงินกู้

4.1 ในกรณีที่ลูกค้ายู้ประสบภัยธรรมชาติหรือภัยพิบัติอย่างร้ายแรง ทำให้ผลิตผลเสียหาย หรือราคาผลิตผลตกต่ำจนมีรายได้จากการขายผลิตผลดังกล่าวลดลงกว่าครึ่งหนึ่งของรายได้ปกติที่ประมาณการไว้หรือมีค่าใช้จ่ายฉุกเฉินในครัวเรือนเกินกว่าครึ่งหนึ่งของรายได้ทั้งหมด และมีผลทำให้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดชำระคืน ความเสียหายดังกล่าว ได้แก่ มูลเหตุรหัส 14 , 50-57, 60-62 และ 70-72

4.2 ลูกค้ายู้เสียหายตามข้อ 4.1 ต้องแจ้งความเสียหายให้ธนาคารทราบโดยเร็วและขอจัดทำหนังสือผิดผ่อนการชำระคืนเงินกู้เสนอผู้จัดการสาขาก่อนที่หนี้จะถึงกำหนดชำระเป็นเวลา 90 วัน หรือหลังจากหนี้เงินกู้ถูกโอนเป็นหนี้เงินกู้ค้างชำระต้องดำเนินการผิดผ่อนภายใน 90 วัน หลังครบกำหนดชำระคืน

4.3 กรณีเกิน 90 วัน ให้เสนอขออนุมัติผู้อำนวยการ ช.ก.ส. จังหวัดพิจารณาอนุมัติ และดำเนินการสัญญาใดสัญญาหนึ่งได้ไม่เกิน 5 คราว

5. การปรับโครงสร้างหนี้

5.1 ธนาคารอาจพิจารณาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้แก่ลูกหนี้ของธนาคารได้ โดยวิธีการขยายระยะเวลาการชำระหนี้หรือยอมรับเอาทรัพย์สินเป็นการชำระหนี้ในกรณีดังต่อไปนี้

1) เมื่อลูกหนี้มีหนี้อันเป็นภาระหนัก ซึ่งเกิดจากเหตุสุจริตและจำเป็น เช่น ประสบภัยพิบัติหรือภัยธรรมชาติ ทำให้ไม่สามารถชำระหนี้ได้แม้ธนาคารได้พิจารณาผ่อนผันแล้ว ยังไม่มีลู่ทางชำระได้

2) ลูกหนี้ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต ตั้งใจและสมัครใจแก้ปัญหา เปิดเผยข้อมูล และยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขของธนาคาร

3) ต้องมีแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน เพื่อลูกหนี้สามารถประกอบอาชีพได้ และมีรายได้เพียงพอชำระหนี้ธนาคาร

4) กรณีจำเป็นธนาคารอาจพิจารณาให้เงินกู้เพื่อฟื้นฟูการประกอบอาชีพด้วยก็ได้

หลักประกัน

1. การจำนอง

1.1 อสังหาริมทรัพย์ จำนอง

ที่ดินกับทรัพย์สินที่ดินติดอยู่กับที่ดินนั้นหรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินและสิทธิทั้งหลายอันเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้น อันมีลักษณะดังนี้

- โฉนดที่ดิน แบบ น.ส. 4 ก , น.ส.4 ข , น.ส. 4 ค
- โฉนดที่ดินแผนที่ ออกตาม พ.ร.บ. โฉนดที่ดิน ร.ศ. 127
- ตราจองที่ตราว่า ได้ทำประโยชน์แล้วออกตาม พ.ร.บ พ.ศ. 2479
- หนังสือรับรองการทำประโยชน์ น.ส. ออกให้ผู้ทำประโยชน์ตรงตามหลักเกณฑ์ราชการกำหนด
- หนังสือรับรองการทำประโยชน์ น.ส.3 ออกโดยภาพถ่ายทางอากาศ
- หนังสือรับรองการทำประโยชน์ น.ส.3 ก ออกโดยภาพถ่ายทางอากาศ
- หนังสือรับรองการทำประโยชน์ น.ส.3 ข ออกโดยกฎกระทรวงฉบับที่ 43 พ.ศ. 2537 หมวด 4 สำหรับเจ้าหน้าที่ที่ไม่ระวางรูปถ่ายทางอากาศ
- แบบหมายเลข 3 ใบสำคัญทำที่ดินขึ้นทะเบียน ออกตามกฎกระทรวงตาม พ.ร.บ. ที่ดินฉบับ 6 พ.ศ. 2479 แต่ต้องออกให้ก่อนประมวลกฎหมายที่ใช้บังคับ โดยจะต้องแจ้งการครอบครอง (สค. 1) ก่อนจึงจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมได้โดยแนบ สค.1 มาประกอบด้วย

1.2 การจำนอง โดยใช้เอกสารสิทธิ์ตาม 1.1

- อสังหาริมทรัพย์จำนองไม่น้อยกว่า 2 เท่า ของจำนวนเงินกู้ การจำนองต้องระบุขั้นสูงของราคาประเมิน
- กรณีกู้เงินเพื่อฟื้นฟูการประกอบอาชีพหรือเพื่อชำระหนี้สินเดิมผู้จัดการอาจผ่อนผันให้อสังหาริมทรัพย์ที่มีราคาประเมินและวงเงินจำนองน้อยกว่า 2 เท่า ของจำนวนเงินกู้ จำนองเป็นประกันได้แต่ต้องไม่น้อยกว่าจำนวนเงินกู้และให้มีบุคคลค้ำประกัน 1 คน
- ราคาประเมินน้อยกว่าหนึ่งเท่าของเงินกู้แต่ไม่น้อยกว่าร้อยละแปดสิบของจำนวนเงินกู้ ให้มีบุคคลค้ำประกันอีก 2 คน
- กรณีประเมินราคาโรงเรือนตั้งอยู่ในที่ดินที่ขอจำนองเพื่อจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม
- มีการประกันวินาศภัยได้ไม่เกิน 30 % ของราคาโรงเรือนที่ประเมิน
- ไม่มีประกันวินาศภัยได้ไม่เกิน 20 % ของราคาโรงเรือนที่ประเมิน

1.3 ค่าธรรมเนียมประเมินราคาอสังหาริมทรัพย์

- ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมในอัตราร้อยละ 0.25 ของวงเงินจำนองหรือส่วนที่ขึ้นวงเงินจำนองแต่มีอัตราขั้นต่ำ 500 บาท ขึ้นสูง 10,000 บาท ต่อแปลง ธนาคารยกเว้นไม่เก็บค่าธรรมเนียมประเมินอสังหาริมทรัพย์กรณีดังต่อไปนี้

- ธนาคารไม่รับจำนอง หรือ ไม่อนุมัติประเมินราคาเอกสารสิทธิที่ไม่สามารถจำนองได้
- การตรวจสอบที่ดินนั้นธนาคารไม่อนุมัติเงินกู้ หรือลูกค้าขอถอนความประสงค์การกู้เงิน
- ธนาคารสั่งให้ลูกค้านำที่ดินมาจำนองเพิ่มเติม หรือตรวจสอบทบทวนราคาประเมินที่ดินที่ธนาคารรับจำนองไว้ตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารกำหนด
- การตรวจสอบครั้งนั้นเป็นหลักประกันเงินกู้ ส.ป.น.

1.4 จำนวนเงินที่จะกู้ได้จากการจำนองที่ดินเป็นประกัน

- หนังสือแสดงสิทธิไม่มีประทับตราห้ามโอน และปัจจุบันคงเหลือระยะเวลาดอกเกินกว่า 5 ปี ให้กู้ได้ไม่เกินครึ่งหนึ่งของวงเงินจดทะเบียนจำนอง
- หนังสือแสดงสิทธิมีตราประทับห้ามโอน และปัจจุบันเหลือระยะเวลาห้ามโอนเกินกว่า 5 ปี ให้กู้ได้ ไม่เกินครึ่งหนึ่งของวงเงินจดทะเบียนจำนอง

1.5 การจำนองในเขตปฏิรูปที่ดิน

- สาขาที่จะรับจำนองในเขตปฏิรูปที่ดินต้องติดต่อกับสำนักงานปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ท.) จังหวัดหรืออำเภอที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอทราบรายละเอียดเกี่ยวกับที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินว่าจะต้องขออนุญาตจำนองหรือไม่ต้องขออนุญาตจำนองต่อคณะกรรมการการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินมอบหมาย

- การรับจำนองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน

- การออกคหนังสือแสดงสิทธิ หรือหนังสือแสดงกรรมสิทธิในที่ดินแปลงที่ขอจำนอง ไม่ได้แจ้งการครอบครอง (สค. 1) มาก่อน ให้สาขาระงับการจำนอง

กรณีตาม 1.5.2.1 สาขาได้รับจำนองแล้วและได้ใช้เป็นหลักประกันเงินกู้ตลอดมา ให้สาขาคำเนินการดังนี้

- 1) ที่ดินที่รับจำนองไว้แล้วถือว่าถูกต้องตามกฎหมาย ใช้เป็นหลักประกันหนี้เงินกู้ที่มีอยู่เดิม จนกว่าจะชำระหนี้ดังกล่าวเสร็จสิ้นและไม่ให้นำที่ดินแปลงดังกล่าวมาใช้เป็นหลักประกันหนี้ที่จะกู้ใหม่ แต่ในระหว่างมีหนี้เงินกู้เดิมอยู่ควรให้ลูกค้าจัดหาหลักประกันเพิ่มเติม

เช่น บุคคลค้าประกัน หรือนำที่ดินแปลงอื่น ๆ ของตนเองหรือบุคคลอื่นจำนองเป็นประกันเพิ่มเติม เป็นต้น

2) กรณีเพิ่มวงเงินกู้หรือวงเงินจำนองให้ระงับโดยเด็ดขาด หากจำเป็นต้องเพิ่มวงเงินกู้จะต้องหาหลักประกันใหม่มาเพิ่มเติมเฉพาะส่วนที่ขอเพิ่มวงเงินกู้

การประเมินราคาที่ดิน

1) ให้สาขาประเมินราคาที่ดินไม่เกิน 60% ของจำนวนทุนทรัพย์ในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของกรรมที่ดินที่ใช้ประเมินราคาที่ดินที่อยู่ข้างเคียงกับที่ดินในเขตปฏิรูป

2) การประเมินราคา ให้ประเมินราคาไม่เกินไร่ละ 10,000 บาท กรณีจำเป็นต้องประเมินราคาสูงกว่า ให้ผู้จัดการสาขา และ ส.ป.ก. จังหวัด ร่วมกันพิจารณาเป็นราย ๆ ไป

3) ในกรณีที่เกษตรกรเช่าหรือเช่าซื้อที่ดินจาก ส.ป.ก. หรือได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูป (ส.ป.ก.4-01) หรือหนังสือรับมอบที่ดิน (ส.ป.ก. 4-28) ให้เกษตรกรส่งมอบเอกสารดังกล่าวให้สาขาเพื่อประกันหนี้ และระหว่างมีหนี้ยืมเอกสารโดยเด็ดขาด

4) การให้กู้จะให้กู้ได้สูงสุดไม่เกิน 50% ของราคาประเมิน ส.ป.ก. 4-01 หรือ ส.ป.ก. 4-28

1.6 การรับจำนองในเขตจัดรูปที่ดิน

- ให้ประเมินราคาตามสมควรเนื่องจากเมื่อจัดรูปที่ดินแล้วที่ดินจะลดลงจากหนังสือแสดงสิทธิที่มีอยู่เดิม

- ผู้จำนองและผู้รับจำนองจะต้องดำเนินการขออนุญาตจำนองที่ดินตามระเบียบคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง ว่าด้วยหลักเกณฑ์การพิจารณาอนุญาตจำหน่ายหรือก่อให้เกิดภาระติดพันในท้องที่ที่จะสำรวจเป็น โครงจัดรูปที่ดินฯ โดยทำเป็นหนังสือเสนอต่อ นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกองอำเภอท้องที่ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ดินตั้งอยู่ เพื่อตรวจสอบคุณสมบัติและรายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัด หรือต่อคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัด เพื่อพิจารณาอนุญาต โดยผู้จำนองจะต้องทำบันทึกการยินยอมในการจัดรูปที่ดิน

1.7 การไม่รับจำนองที่ดินในเขตทหาร

- ดินอยู่เขตหวงห้ามกองทัพก ให้สาขาติดต่อจังหวัดทหารบกที่ขอแผนที่ทหารซึ่งอยู่ในความดูแลของแผนที่ดินยุทธโยธา กรมการทหารช่าง เพื่อตรวจสอบที่ดินที่จะรับจำนอง หากไม่แน่ใจให้ทำหนังสือขอความร่วมมือจากผู้บังคับการจังหวัดทหารบกช่วยตรวจสอบให้

- ที่ดินอยู่เขตหวงห้ามกองทัพอากาศ ไม่มีการออกเอกสารสิทธิที่ดิน เป็นหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงใช้เป็นหลักฐานแล้ว แต่ถ้าสงสัยสามารถตรวจสอบจากสำนักงานราชพัสดุจังหวัดช่วยตรวจสอบได้

- ที่ดินอยู่ในเขตหวงห้ามกองทัพเรือ กองทัพเรือได้การครอบครองตาม พรก. และชื่อในนามกระทรวงการคลัง และขึ้นทะเบียนเป็นที่ราชพัสดุไว้แล้ว หากมีข้อสงสัย ตรวจสอบจากผู้บัญชาการทหารเรือหรือผู้บังคับการทหารเรือหรือขอความร่วมมือราชพัสดุจังหวัด ตรวจสอบให้

1.8 การรับจ้างในเขตนิคมสร้างตนเอง

ธนาคารควรกำหนดให้เกษตรกรลูกค้าที่เป็นสมาชิกนิคมฯ หรือไม่ เป็นสมาชิกนิคมฯ แต่อยู่ในเขตพื้นที่ของนิคมฯ ต้องนำ น.ค.3 ไปยื่นขอออก น.ส.3ก. แล้วให้นำ น.ส.3ก. มาฝากหรือจ้างค้ำประกันเงินกู้ทุกราย

2. การใช้เงินฝากเป็นประกันหนี้เงินกู้

2.1 หลักเกณฑ์

- เป็นเงินฝากประจำ ออมทรัพย์ ของลูกค้าผู้กู้เอง หรือของผู้อื่น อยู่ใน ธนาคารเดียวกันกับลูกค้าที่ขอเงิน
- จำนวนเงินกู้ไม่เกินร้อยละ 80 ของเงินฝาก
- กำหนดชำระคืนเสร็จไม่เกิน 5 ปี กรณีจำเป็นที่ลูกค้าให้ชำระเสร็จเกินกว่า 5 ปี ให้เสนอผู้จัดการพิจารณาผ่อนผันเป็นราย ๆ ไป
- เจ้าของบัญชีจะถอนเงินฝากหรือดอกเบี้ยระหว่างมีหนี้เงินกู้ไม่ได้จนกว่า ธนาคารจะได้รับชำระหนี้เงินกู้เสร็จโดยสิ้นเชิง

3. การใช้พันธบัตรรัฐบาลเป็นหลักประกัน

3.1 ประเภทพันธบัตร

1) พันธบัตรเงินกู้มี 2 ชนิด

- ชนิดจ่ายดอกเบี้ยประจำ
- ชนิดทบดอกเบี้ย

2) พันธบัตรลงทุน

3) พันธบัตรการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

3.2 ใช้เป็นหลักประกันเงินกู้ไม่เกินร้อยละ 80 ของมูลค่าพันธบัตร

3.3 ลูกค้าเงินได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความแปรผันไปตามระยะเวลาที่จะถึงกำหนดชำระคืนของพันธบัตร

4. จ้างนำ

4.1 การรับจ้างนำสิทธิในพันธบัตรรัฐบาล

- พันธบัตรที่จะจำหน่ายต้องเป็นพันธบัตรเงินกู้หรือพันธบัตรการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรมเท่านั้น

- การจำหน่ายต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนไว้กับ ธปท. สนง. หรือสาขา เช่น อักษรกำหนดเลขที่ของพันธบัตร สถานที่จำหน่าย ธปท. ภาคเหนือ ลำปาง เป็นต้น

- พันธบัตรที่จำหน่ายของตนเองหรือผู้อื่นนำมาจำหน่ายประกันหนี้เงินกู้ได้

- เจ้าของพันธบัตรและผู้รับมอบอำนาจจะต้องไปจดทะเบียนด้วยตนเอง

- กรณีผู้กู้หรือกลุ่มสมรสนำพันธบัตรมาจำหน่ายต้องยินยอมให้ธนาคารนำ ดอกเบี้ยแต่ละงวดมาจัดสรรชำระหนี้เงินกู้ กรณีมีกำไรระดับเงินก่อนกำหนดเจ้าของพันธบัตรต้อง ยินยอมให้ธนาคารเป็นผู้รับเงินตามพันธบัตรและนำมาหักชำระหนี้ได้ ถ้าหนี้ยังไม่ถึงกำหนดต้อง ยินยอมให้นำเงินเข้าบัญชีเงินฝากและห้ามถอน เมื่อหนี้ถึงกำหนดให้ธนาคารนำเงินฝากหักชำระหนี้ได้

4.2 การรับจำหน่ายผลิตภัณฑ์การเกษตร

- เกษตรกรผู้ประสงค์จำหน่ายต้องรวมกันเป็นกลุ่ม ๆ ละไม่น้อยกว่า 5 คน รับ รongรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วมและรับผิดชอบดูแลรักษาผลผลิตกรณีมีเหตุผล ผู้อนุมัติเห็นสมควรให้ กลุ่มมีไม่น้อยกว่า 5 คน แต่ไม่น้อยกว่า 3 คน ก็ได้

- คุณสมบัติผู้จำหน่าย

1) จะต้องเป็นลูกค้าผู้ขึ้นทะเบียนหรือผู้ขอขึ้นทะเบียนซึ่งมีคุณสมบัติ และลักษณะตามข้อบังคับธนาคารหรือสถาบันรับผู้ขอกู้เงินจำหน่ายผลิตผลขึ้นทะเบียนเป็นการเฉพาะ

2) จะต้องเป็นผู้ผลิตและมีผลิตผลจำหน่ายของตนเอง

3) จะต้องมียุ่งฉาง โรงเรือน สถานที่เก็บเป็นของตนเอง

4) จะต้องเป็นผู้ไม่เคยมีพฤติกรรมไม่สุจริตในการจำหน่ายผลิตผลมาก่อน เช่น แจ่งผลิตผลจำหน่ายเกินความจริง นำผลิตผลผู้อื่นมาจำหน่าย หรือนำผลิตผลจำหน่ายออกขายโดยไม่ รับอนุญาต เป็นต้น

- ผลิตผลที่จำหน่ายจะต้องมีความชื้นตามมาตรฐานที่ธนาคารกำหนดของ ผลผลิตแต่ละประเภท

- ผลิตผลจะต้องส่งมอบให้กับผู้รับจำหน่ายโดยเก็บรักษาผลิตผลจำหน่ายไว้ที่ ยุ่งฉางฯ ที่ธนาคารเช่าจากเกษตรกรผู้จำหน่ายและหว่านนำออกขายก่อน ได้รับอนุญาตจากธนาคาร

- ผู้จำหน่ายไม่ชำระหนี้ตามกำหนดแก่ธนาคาร ย่อมจะบังคับจำหน่ายได้ทันที

- ธนาคารจะกำหนดเวลาเปิดจำหน่ายโดยกำหนดเวลารับจำหน่ายตามประเภท ผลิตผลยกเว้นข้าวเปลือกจะกำหนดเวลาไว้แน่นอน โดยเริ่มรับจำหน่ายตั้งแต่ 15 ธันวาคม ของทุกปีถึง

31 มีนาคม ของปีถัดไป และจ่ายเงินกู้ 1 พฤษภาคม ของทุกปี ยกเว้นภาคใต้เปิดรับจำนำตั้งแต่ 2 เมษายน ถึง 31 พฤษภาคม ของทุกปี และจ่ายเงินกู้วันที่ 2 เมษายน ของทุกปี

- ระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ไม่เกิน 6 เดือน และอาจขยายเวลาออกไปอีกได้ตามที่ธนาคารเห็นสมควร หากราคาผลผลิตตกต่ำช่วงสิ้นสุดเวลากำหนดชำระคืนเสร็จ

- จำนำเป็นประกันหนี้เงินกู้ธนาคารไม่เกินร้อยละ 80 ของราคาประเมินผลผลิตและผู้กู้ทั้งหมดในกลุ่มต้องทำหนังสือรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน กรณีผู้จำนำน้อยกว่า 3 คน ผู้อนุมัติอาจจัดลูกค้าย่อยอื่นทำหนังสือรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกันเพื่อชำระหนี้ธนาคารจนเสร็จก็ได้

- ผู้กู้จะขอกู้เงินเกินกว่าร้อยละ 80 ของราคาประเมินผลผลิตและจำนวนเงินกู้แต่ละรายจะเกินกว่า 500,000 บาท ไม่ได้

อัตราดอกเบี้ยเป็นไปตามข้อบังคับ กรณีธนาคารมีแหล่งสนับสนุนเงินทุนธนาคารจะแจ้งการลดอัตราดอกเบี้ยเป็นคราวๆ กรณีไม่ชำระหนี้ต้นเงินที่ถึงกำหนดให้เรียกดอกเบี้ยตามอัตราปกติของข้อบังคับและเรียกดอกเบี้ยเพิ่มอีกร้อยละ 3 ต่อปี

5. การกู้เงิน โดยใช้เงินฝากเป็นประกัน

เป็นบริการสำหรับผู้ฝากเงินไว้กับ ธ.ก.ส. ที่มีความจำเป็นต้องการใช้เงินสามารถขอกู้เงินจาก ธ.ก.ส. ได้โดยไม่ต้องถอนเงินฝากรวมทั้งสามารถใช้เงินฝากค้ำประกันการกู้เงินของบุคคลอื่นได้ด้วย

6. การขอให้ ธ.ก.ส. ออกหนังสือค้ำประกัน

โดยใช้เงินฝากเป็นประกัน เช่น เพื่อค้ำประกันการเข้าทำงาน การประมูลซื้อ - ขาย การรับจ้างทำสิ่งของ การรับจ้างก่อสร้าง เป็นต้น

7. บริการบัตรประกันสุขภาพ ธ.ก.ส. เป็นบริการที่ ธ.ก.ส. เข้าร่วมโครงการกับ

กระทรวงสาธารณสุข เพื่อช่วยเหลือการรักษาพยาบาลของผู้ใช้บริการจาก ธ.ก.ส. และครอบครัว การบริการรับชำระค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า และค่าโทรศัพท์ โดยหักบัญชีเงินฝาก เป็นบริการที่ ธ.ก.ส. อำนวยความสะดวกรวดเร็วให้แก่ผู้ให้บริการในการชำระค่าสาธารณูปโภค การบริการโอนเงินฝากต่างสาขา เพื่อให้ความสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยในการพกพาเงินสดไปตามสถานที่ต่าง ๆ

นอกจากนี้การที่ธนาคารมีนโยบายในการขยายผลการจัดทำระบบบริหารคุณภาพ (ISO9001: 2000) โดยการให้บริการด้านการเงินธนาคารไปยังทุกสาขา แนวความคิดในการนำระบบดังกล่าวมาใช้คือ ธ.ก.ส. เป็นธนาคารที่ดำเนินธุรกิจบริการ ซึ่งต้องมีการแข่งขัน ทั้งทางด้านต้นทุนการผลิตหรือต้นทุนการให้บริการ และแข่งขันด้านคุณภาพ จึงต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน คือ

1. เป็นธนาคารเพื่อการพัฒนาชนบท โดยจะต้องเป็นผู้ค้ำเงินเชื่อในระบบและมีการพัฒนาด้านสาธารณูปโภค โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ต่อยอดให้สมบูรณ์แบบ

2. ทำกำไรปานกลาง ไม่ใช่กำไรสูงสุด จึงจำเป็นต้องหารายได้แบบสากลเช่นเดียวกับธนาคารอื่น ทั่วไป คือมุ่งไปที่การหารายได้จากค่าบริการและค่าธรรมเนียม (FBI)

การที่จะทำให้ธนาคารบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้ จะต้องพัฒนาบุคลากรหรือพนักงานโดยเปลี่ยนจากการให้ความช่วยเหลือลูกค้าเป็นการให้บริการลูกค้าด้วยความพร้อมที่จะทำให้ลูกค้าผู้ใช้บริการประทับใจ จึงต้องมีการพัฒนาพนักงานในเรื่องของ การบริการด้วยใจ (Service Mind) การบริการตามมาตรฐาน (ISO Mind) และการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ (IT) โดยยึดหลัก 4 ประการ คือ SPAK ในการทำงานและพัฒนา ดังนี้

1. ความยั่งยืน (Sustainability : S)
2. การมีส่วนร่วม (Participation : P)
3. ความสำนึกรับผิดชอบ (Accountability : A)
4. ความรอบรู้ (Knowledge : K)

และความสำคัญของ A-TEAM ในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและทีมงาน ดังต่อไปนี้

1. ความตื่นตัวและแนวคิดอันกล้าหาญของพนักงานทุกคนในสังกัด (Alert : A)
2. ความไว้วางใจและความเชื่อใจ (Trust : T)
3. การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency : E)
4. การตกลงยินยอมร่วมกัน (Agreement : A)
5. ภารกิจที่สำคัญของธนาคาร (Mission : M)

นอกจากนี้ สิ่งสำคัญที่จะให้บริการมีคุณภาพ จะต้องปรับความคิดพื้นฐานของพนักงานให้เข้าใจการดำเนินงานของธนาคารคือ สาขาจะเป็น Business Center ของลูกค้า เป็นบริการครบขั้นตอน (One stop service) วัฒนธรรมบริการและจริยธรรมของพนักงานจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ธนาคารได้รับความไว้วางใจ ไว้วางใจเชื่อใจในการให้บริการ ทำให้ได้เปรียบคู่แข่ง เพราะ ธ.ก.ส. มีเครือข่ายมากทั่วประเทศและใกล้ชิดกับลูกค้า มาอย่างยาวนาน (ศศินาฏ, 2545)

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 การตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อของลูกค้า

บุญรอด (2544) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลรายปี ระหว่างปี พ.ศ. 2521 ถึงปี พ.ศ. 2540 รวมข้อมูลทั้งสิ้น 20 ค่าสังเกต โดยศึกษาในรูปแบบสมการถดถอยเชิงซ้อน

(multiple regression) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กับตัวแปรต่างๆ ได้แก่ ปริมาณเงินให้กู้ยืมทั้งในและต่างประเทศของธนาคาร ปริมาณเงินฝากรวม อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภค และงบประมาณรายจ่ายสำหรับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่ให้แก่ธนาคาร พบว่าปัจจัยดังกล่าวมีผลต่อการขยายขนาดปริมาณการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตร ตามข้อสมมติฐาน ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ตัวแปรที่มีผลต่อการขยายขนาดปริมาณการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรมากที่สุดคือ เงินให้การสนับสนุนจากรัฐบาลหรืองบประมาณที่ได้รับจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จากการศึกษาของพรพัฒน์ (2549) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อหมุนเวียนส่วนบุคคลของลูกค้าจากธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาการใช้สินเชื่อหมุนเวียนเพียงบัตรเดียวกับปัจจัยต่างๆ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน จำนวนบุตร ธิดา วัตถุประสงค์ในการเปิดสินเชื่อ จำนวนวงเงินที่ได้รับ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ ปัจจัยด้านส่งเสริมการตลาด และปัจจัยด้านสถานที่ให้บริการ โดยใช้สถิติไคสแควร์ (χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อหมุนเวียนส่วนบุคคลมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านสถานที่ให้บริการ ในด้านความสะดวกของสถานที่ตั้งของธนาคาร สถานที่ตั้งตู้ ATM สถานที่ในการชำระเงิน รองลงมาคือ ปัจจัยด้านบุคลากร พนักงานมีอัธยาศัยและความเอาใจใส่ดี และปัจจัยด้านราคา คือ ไม่มีการคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้าและค่าธรรมเนียมรายปี จากการศึกษานี้ของ เทวินทร์ (2551) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้สินเชื่อส่วนบุคคลของลูกค้าธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และค่าสถิติต่างๆ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยเลขคณิต พบว่าปัจจัยส่วนประสมการตลาดโดยรวมมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลของลูกค้าเป็นอย่างมาก โดยเมื่อพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละปัจจัยพบว่าปัจจัยย่อยที่มีผลต่อการตัดสินใจลำดับแรกมีดังนี้ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ไม่ต้องมีบุคคล หรือหลักทรัพย์ค้ำประกัน ปัจจัยด้านราคา ได้แก่ ปัจจัยด้านสถานที่ช่องทางการให้บริการ ได้แก่ สามารถรับเงินกู้ผ่านบัญชีของธนาคาร หรือธนาคารอื่นตามที่ลูกค้าแจ้งความประสงค์ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ได้แก่ สามารถกู้ใหม่เพื่อชำระหนี้เดิมได้ ปัจจัยด้านการให้บริการของพนักงาน ได้แก่ ความมีมนุษยสัมพันธ์เป็นกันเอง และมารยาทที่ดีของเจ้าหน้าที่ธนาคาร ปัจจัยด้านขั้นตอนการให้บริการ ได้แก่ สมัครง่าย ด้วยเอกสารประกอบการสมัครที่ไม่ยุ่งยาก และปัจจัยด้านการสร้าง และการนำเสนอลักษณะทางกายภาพ ได้แก่ ชื่อเสียงของธนาคาร และในการศึกษาของพนิดา (2549) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อกรมธรรม์ประกันภัยของผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ

ซึ่งกรมธรรม์ประกันชีวิตของผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เชิงพรรณนาและเชิงปริมาณด้วยแบบจำลองโลจิท (logit model) และในการศึกษาของกฤษฎา (2549) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เชิงพรรณนาและเชิงปริมาณด้วยแบบจำลองโลจิท (logit model) ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนของเกษตรกรในพื้นที่ปฏิรูปที่ดินใน จังหวัดศรีสะเกษ เปรียบเทียบสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างเกษตรกรที่สมัครเข้าร่วมและไม่สมัครเข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน โดยทำการศึกษาเฉพาะเกษตรกรผู้ถือเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 จังหวัดศรีสะเกษ ปีการเพาะปลูก 2546 /2547 จำนวน 2,302 ตัวอย่าง แบ่งเป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ 1,235 ตัวอย่าง และเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 1,067 ตัวอย่าง สำหรับการศึกษานี้ของ สหรรษา (2546) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในการใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 43 ราย และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และ rating scale พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านบุคลากร ได้แก่ พนักงานที่ซื่อสัตย์ไว้ใจได้ การเต็มใจให้บริการ รองลงมาคือ ปัจจัยด้านกระบวนการของการให้บริการ ได้แก่ มีระบบการทำงานที่ถูกต้อง การอนุมัติสินเชื่อรวดเร็ว

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

พรทิพย์ (2550) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าในการกู้ยืมเงินของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาขอนแก่น โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานผลการดำเนินงาน ปริมาณสินเชื่อผู้เพื่อที่อยู่อาศัยและประสิทธิภาพการดำเนินงานเปรียบเทียบปี 2545-2549 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติถดถอย (regression analysis) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (ordinary least square: OLS) เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการปรับตัวของธนาคารเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ ในการศึกษาของศักดิ์ชาย (2543) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ประกอบการในการใช้บริการสินเชื่อของบริษัทเงินทุน ในจังหวัดเชียงใหม่ ทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อตัดสินใจในการใช้บริการสินเชื่อจากบริษัทเงินทุน โดยใช้แบบจำลองโลจิท (logit model) เพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อตัดสินใจในการใช้บริการสินเชื่อจากบริษัทเงินทุน ซึ่งปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติ 6 ปัจจัย คือ กระบวนการอนุมัติที่รวดเร็ว วงเงินสินเชื่อสูงกว่าธนาคารพาณิชย์ ความสะดวกสำหรับลูกค้า ความสัมพันธ์ที่ดีกับพนักงานของบริษัทเงินทุน ความพอใจเพียงของความหลากหลายของบริการ และ เงื่อนไขของเงินกู้ยืมอื่นๆที่ดีกว่า สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติไคสแควร์(χ^2) เพื่อทราบถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อซึ่งพบในการศึกษาของ กนกพิชญ์(2552)

ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อเพื่อการเคหะของลูกค้าสินเชื่อ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด(มหาชน) จังหวัดลำปาง โดยใช้สถิติไคสแควร์ เพื่อทราบถึงความพึงพอใจและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับวงเงินสินเชื่อที่ได้รับอนุมัติ ซึ่งวงเงินสินเชื่อที่ได้รับอนุมัติมีความสัมพันธ์ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของผู้ให้บริการสินเชื่อเพื่อการเคหะ วราภรณ์ (2549) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลของลูกค้าธนาคารเอเชีย จำกัด (มหาชน) โดยใช้สถิติไคสแควร์ (χ^2) ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลของลูกค้าธนาคารเอเชีย จำกัด(มหาชน) โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อส่วนบุคคล ประกอบด้วย อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ระยะเวลาในการผ่อนชำระคืนของลูกค้า ประวัติการให้บริการ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ความน่าเชื่อถือและชื่อเสียงของธนาคาร เงื่อนไขในการยื่นเรื่องของกู้ยืม การไม่ต้องใช้หลักประกันในการกู้ยืมและการให้บริการของพนักงาน วัลยา (2549) ใช้สถิติไคสแควร์ในการวิเคราะห์ถึงความต้องการสินเชื่อของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการสินเชื่อของลูกค้ารวมถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของลูกค้าที่รับสินเชื่อจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) ซึ่งปัจจัยด้านระดับการศึกษาและเกณฑ์ในการเลือกสถาบันเงินกู้ มีผลต่อความต้องการสินเชื่อของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และอภิรดี (2552) ได้ใช้สถิติไคสแควร์ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่ออเนกประสงค์ของข้าราชการและลูกจ้างประจำจากธนาคารกรุงไทย จำกัด(มหาชน) จังหวัดลำปาง เพื่อทราบถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บริการสินเชื่ออเนกประสงค์ และศึกษาความพึงพอใจในการใช้บริการสินเชื่ออเนกประสงค์ของข้าราชการและลูกจ้างประจำจากธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำปาง ซึ่งวงเงินสินเชื่อที่ได้รับการอนุมัติมีความสัมพันธ์กับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้บริการสินเชื่ออเนกประสงค์ในเรื่องของ อายุ อาชีพ อาชุนาน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนค่าใช้จ่ายต่อเดือน และมีความสัมพันธ์ด้านการเคยใช้บริการสินเชื่ออเนกประสงค์จากสถาบันการเงินอื่น จำนวนเงินผ่อนชำระเงื่อนไขการค้ำประกัน รวมถึงระยะเวลาที่ใช้บริการกับธนาคารกรุงไทยของผู้ให้บริการสินเชื่ออเนกประสงค์ของข้าราชการและลูกจ้างประจำ ในการวิเคราะห์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อ

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นนั้น สามารถใช้เทคนิคในการวิเคราะห์ทางสถิติได้ดังนี้ คือ การวิเคราะห์ด้วยด้วยสถิติถดถอย (regression analysis) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด(ordinary least square: OLS) การประยุกต์ใช้แบบจำลองโลจิส (logit model) สำหรับเทคนิคไคสแควร์ (Chi-Square χ^2) เป็นเทคนิคที่เหมาะสมในการนำมาใช้เป็นแนวทางในทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง

ปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อเพื่อการเกษตรของลูกค้านานาชาติเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่

2.3 แนวคิดทฤษฎี

2.3.1 แนวคิดทฤษฎีการตัดสินใจ

สมคิด (2548) กล่าวว่า การตัดสินใจ หมายถึง การตัดสินใจเลือก ทางปฏิบัติซึ่งมีหลายทางเป็นแนวปฏิบัติไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ การตัดสินใจนี้ อาจเป็นการตัดสินใจ ที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งหลายอย่าง เพื่อความสำเร็จตรงตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ในทางปฏิบัติการตัดสินใจมักเกี่ยวข้องกับปัญหาที่ยุ่งยากสลับซับซ้อน และมีวิธีการแก้ปัญหาให้วินิจฉัย มากกว่าหนึ่งทางเสมอ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้วินิจฉัยปัญหาว่าจะเลือกสั่งการปฏิบัติ โดยวิธีใด จึงจะบรรลุเป้าหมายอย่างดีที่สุดและบังเกิดผลประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรนั้น

2.3.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการทดสอบไคสแควร์ (χ^2)

สิวฤทธิ์(2547) ได้อธิบายการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test) ว่าเป็นวิธีการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบข้อมูลที่อยู่ในรูปของความถี่หรือในรูปของสัดส่วน ตัวอย่างเช่น การศึกษาเจตคติ ความคิดเห็น ความสนใจ หรือการยอมรับ เป็นต้น ซึ่งไม่สามารถวัดค่าออกมาเป็นตัวเลขที่แน่นอน แต่สามารถจำแนกออกเป็นหมวดหมู่ได้ เช่น มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด หรือดี-ไม่ดี เป็นต้น ซึ่งเป็นข้อมูลที่เกิดจากการเก็บรวบรวมจากตัวแปรที่เกี่ยวข้องแล้วจำแนกออกมาเป็นความถี่หรือสัดส่วน ถ้าหากต้องการศึกษาว่าการแจกแจงความถี่ของข้อมูลที่ได้จากตัวแปรหนึ่งเป็นไปลักษณะใด หรือถ้าหากต้องการเปรียบเทียบตัวแปร 2 กลุ่มหรือมากกว่า 2 กลุ่มว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ การทดสอบไคสแควร์จะเหมาะสมกว่าการทดสอบด้วย z เนื่องจากการทดสอบด้วย z เหมาะสำหรับการทดสอบสัดส่วนของประชากรเพียงกลุ่มเดียว หรือการทดสอบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนของสิ่งที่สนใจจากประชากร 2 กลุ่มเท่านั้นการทดสอบไคสแควร์จึงเป็นวิธีการทางสถิติที่นิยมใช้มากในการเปรียบเทียบหรือทดสอบข้อมูลที่เป็นความถี่หรือข้อมูลที่อยู่ในรูปของสัดส่วน โดยเฉพาะการใช้วิเคราะห์ข้อมูลจากการแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (test of association) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการทดสอบความเป็นอิสระ (test of independence) เป็นการทดสอบไคสแควร์เพื่อศึกษาว่าตัวแปรต่างๆสัมพันธ์กันหรือไม่ โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ละคู่ๆซึ่งตัวแปรแต่ละตัวอาจจำแนกออกเป็นหลายกลุ่มหรือหลายพวกที่แจกแจงอยู่ในตารางมิติต่าง ๆ เช่น 2×2 , 3×2 หรือ 2×3 เป็นต้น เมื่อต้องการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ละคู่ๆจะต้องนำข้อมูลมาใส่ในตารางเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองสำหรับการทดสอบสมมติฐานว่า ตัวแปรแต่ละคู่จะมี

ความสัมพันธ์กันหรือไม่ จะมีหลักการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพื่อให้สามารถหาค่าที่คาดหวังได้โดยกำหนดสมมุติฐานเป็นกลางจะไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสอง หรืออีกลักษณะหนึ่งก็คือตัวแปรทั้งสองมีอิสระต่อกัน โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยใช้ค่าสถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test) มีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E} \dots\dots\dots (2.1)$$

โดยที่ χ^2 = ค่าสถิติไคสแควร์

O = ค่าความถี่ที่ได้จากการสังเกต (observed frequency)

E = ค่าความถี่ที่คาดหวัง (expected frequency)